ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5673 — 17/30 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1904 — ՈՒՐԲԱԹ — 20 ՐԷՃԷՊ 1322 — ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5673

درعلیه‌ده غلطه‌ده « آره‌ولك » غزته‌سی اداره‌خانه‌سی:

Նամակ կամ որ եւ է գրուածք պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղր
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱԹՈՌԻՆ ԱՆՑԵԱԼՆ ՈՒ ՆԵՐԿԱՆ

Շնորհազարդ Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսի մայրաքաղաքս ներկայութիւնը առիթ մը կու տայ անդրադառնալու Կիլիկիոյ Աթոռին վրայ, կ'ուզենք մասնաւորապէս խօսիլ Նախորդ Կաթողիկոսին պաշտօնավարութեան ժամանակը, որ դժբաղդաբար ամէնատխուր էջեր միայն թողած է Հայ. Եկեղեցիի տարեգրութեանց մէջ։

Աթոռ մը որ եօթը դարէ աւելի հնութիւն ունի, բնականաբար կ'ենթադրուի թէ պէտք է ունեցած ըլլայ կազմակերպուած կանոնաւոր դրութիւն մը, ուխտապահ միաբանութիւն մը, շէն ու ծաղկեալ մայրավանք մը եւ ամէն կերպով ներկայանալի վիճակ մը։ Բայց իրականութիւնը բոլորովին հակառակն է ատոր։ Նախորդ Կաթողիկոս Քէֆսիզեանը բառին կատարեալ նշանակութեամբ հետեւած է սա հռչակաւոր խօսքին կամ բանաձեւին. «Après moi le déluge»։ Աշխարհը իրմով սկսած եւ իրմով վերջացած կարծեր է Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը եւ ամէն բան փճացուցեր այնպէս վախճաներ է։ Չէ թողեր ո՛չ վանք, ոչ միաբանութիւն, ոչ վարժարան եւ ոչ եկեղեցի։ Ամէն բան աւերակ, ամէն ինչ քայքայուած, ժողովրդեան սիրտը իրմէ եւ իր պատճառով Աթոռէն ու Եկեղեցիէն սառեցուցած ձգեր է եւ կարծես աչքերը փակած ատենը ըսեր է գոհութեամբ. «Քանի որ այլ եւս չեմ կրնար վայելել ես, թող չվայելէ նաեւ ապագայ Կաթողիկոսը։»

Այդպէս եղեր է որ արդի Ս. Հայրապետը Սսոյ մայրավանքի աւերակներուն մէջ հաւանեցաւ կենալ եւ իր մահճակալը անձրեւի տակ քնանալ ստիպուեր է օրերով՝ իր հետ հասած տղոց ամփոփներուն մէջ, մինչեւ որ յաջողեր է դէթ օդի անթափանցելիութեան դէմ պատսպարան մը պատրաստել։

Ու երբ կաթողիկոսարանի մը մէջ նոյն իսկ Կաթողիկոսին համար անձրեւի դէմ պաշտպանուած առաստաղով սենեակ մը չէ գտնուեր, դիւրին է երեւակայել ուրեմն թէ ի՛նչ վիճակ կ'ունենայ մայրավանքը անունը ունեցող հաստատութիւնն իր ամբողջութեամբ. աւերակներու կոյտ մը բնականաբար, որ նախորդ Կաթողիկոսին 25 տարուան պաշտօնավարութեան վկայ եղած էր, առանց դէթ 25 օր վայելելու անոր բնակութիւնն իր մէջը։

Եւ հարկաւ չէր ուզեր անիկա բնակիլ այդպիսի տեղ մը, քանի որ 25 տարի ամբողջ չէր ուզած դէթ աղիւս մը կամ քար մը գործածել անոր նորոգութեանը համար։ Ընդհակառակը թողած էր որ աւերակները միշտ աւերակ մնային եւ երթալով չքանային։ Իսկ ինքը մշտապէս թափառիկ՝ աստ անդ պտտած էր իր հանգիստը վայելելու ուր որ կրցեր էր, եւ իբրեւ Կաթողիկոս միշտ յաջողեր էր գտնել հանգստավայրեր՝ տարուան եղանակներու եւ կլիմաներու փոփոխութեան համեմատ։ Որովհետեւ Քէֆսիզեան Կաթողիկոսը իր կոչումը այնպէս ըմբռներ էր որ ո՛չ թէ Եկեղեցին ու անոր հօտը վարելու պաշտօնը ունէր, այլ առեւտրական եւ անձնական շահադիտութեան արուեստը կիրարկելու պաշտօնը։ Ուստի ամէն բան ըրած էր բաց ի Կաթողիկոսութենէ, վրան պահելով հանդերձ Կաթողիկոս անունը, որ կու տար իրեն ամէն դիւրութիւն ապրելու եւ յղփանալու։

Բայց եթէ իր թողած աւերութիւնները միայն նիւթական ըլլային, թերեւս այնքան ցաւալի եւ դժուարադարմանելի չըլլային. բարոյական աւերներն աւելի շատ են, որով այդ առթիւ պատճառած խոցերն աւելի դժուարաբուժելի։ Կիլիկեցի բարեպաշտ ժողովրդեան այնպիսի դառն յուսախաբութիւն եւ կարեւեր գայթակղութիւն պատճառած էր, որ կրօնքն ալ, հաւատքն ալ, Եկեղեցին ալ աչքէն հանած էր խեղճ հաւատացեալներուն, որոնք չէին կրնար ըմբռնել թէ եկեղեցիի ամէնէն բարձրաստիճան հոգեւոր պետը ինչպէս կրնար այդչափ աւրօրինակ կերպով վարել իր պաշտօնը։

Այս բարոյապէս ու նիւթապէս այս աստիճան քայքայուած Աթոռի մը վրայ էր որ հրաւիրուեցաւ բազմիլ Խապայեան Ս. Կաթողիկոսը, որ գիտնալով հանդերձ անոր այդ տխուր կացութիւնը, ընդունեց զայն, ունենալով իր աչքին առջեւ անոր ամէն մասամբ յուսահատեցուցիչ պատկերը եւ չընկրկելով բնաւ զայն բարւոքելու դժուարութեան առջեւ։

Բայց այդ դժուարութիւնը կայ եւ կը մնայ, քանի որ բացարձակապէս կը պակսին զայն բառնալու միջոցները, այն է վանքին համար մարդ եւ դրամ։ Ամէն բան նորէն պիտի սկսուի ուրեմն, ամէն բանի նոր հիմ պիտի դրուի, նոյն իսկ չկայ բան մը որ շարունակուի։

Դժուար, արդարեւ շատ դժուար աշխատութիւն, զոր սակայն կատարելու համար ամէն ոյժ, կորով եւ յարատեւութիւն կը զգայ իր մէջ Ն. Ս. Օծութիւնը, բաւական է որ օժանդակութիւն գտնէ հաւատացեալներէ, կրօնքն ու Եկեղեցին սիրողներէ։

Այդ մասին ալ կատարելապէս կը յուսացուի թէ իր այցելութիւնն ի մայրաքաղաքս, պիտի պսակէ իր ակնկալութիւնը, քանի որ կը վայելէ Տէրութեան եւ ազգին համակրութիւնը ու վստահութիւնը։

ՅՈՒՍԱԿ

ՄԵՐ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐԸ
ԵՒ
ԱՆՈՆՑ ԱՊԱԳԱՆ

Մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարաններու այս տարուան շրջանաւարտները 150 են թիւով, որոնց 100ը մանչ եւ 50ը աղջիկ։ Ասոնց մէջ բաց ի 15էն, Միացեալներուն Նախակրթութեան վկայական պիտի տրուի յառաջիկայ երկուշաբթի օր, Պատրիարքարանի մէջ, պաշտօնական հանդիսաւորութեամբ մը, ի ներկայութեան պաշտօնական մարմիններու եւ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

Շնորհաւորութեան արժանի են մեր այս շրջանաւարտներն ու շրջանաւարտուհիները, իրենց երկարամեայ աշխատութեանց համար, ինչպէս նաեւ զիրենք արտադրող վարժարաններն ու կրթական մարմինները՝ իրենց կատարած ջանքերուն համար. վերջապէս Ուսումն. Խորհուրդն ալ, այս կանոնաւոր ու օրինական համարատուութիւնը խղճի մտօք կատարելուն համար։

Ընդհանուր այս ամէնը բոլորովին պիտի մոռցուի ու տղան գործի դնելու պէտքը պիտի ներկայանայ։ Բայց ասոր վրայ բնաւ չէ խորհած ծնողքը. կը վարանի պահ մը, դպրոցն ելած է, տղան բաւական ատեն հանգիստ ըրած, ոչ եւս ունի երբեմնի յոգնած վիճակը. ընդհակառակը եռանդ ու խանդ ցոյց կու տայ իր մէջ գործի ու գործելու տրամադիր։ Բարեկամներ ալ անգիտակցաբար թելադրութիւններ կ'ընեն։

Այս անուղղակի թելադրութիւնները հետզհետէ դիւրացութեան տեղ պիտի տան. եւ հայրը մէկէ աւելի պատճառներէ ստիպուած, օր մը իր զաւակը առջեւը ձգած, պիտի մտնէ վաճառատունէ մը ներս, ուր բարեկամ ունի, եւ գործ մը պիտի խնդրէ իր որդւոյն համար։

Վաճառատան տէրը կամ անօրէնը պատանիին ուղղելով իր խօսքը.

—Տղաս ո՞ր վարժարանէն ելած ես։

— ... Վարժարանէն (չիկնաս երեւութով)։

—Ի՞նչ սորված ես։

— . . .

Հայրը.—Տօ՛ ըսէ՛. ասանք պիլ-պիլի պէս կը կարդայ կը գրէ նէ։ Էֆէնտիմ, չէքինիյոր չօճուգ. ութանկաճ տըր։

Վաճառականը.—Հաէ, տղաս, մի՛ քաշուիր. դպրոցը ի՞նչ սորվեցուցին քեզի։

—Հայերէն, օսմաներէն, ֆրանսերէն, Թուաբանութիւն, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, երգեցողութիւն, կրօնք, գիր եւ գծագրութիւն։

—Տոմարակալութիւն գիտե՞ս։

— . . .

Հայրը.—Թղթեր բռնել չէ՞ս գիտեր. կը գրես նէ։

Վաճառականը.—Փոխագիր, մուրհակ, չէք, ասոնց վրայ գաղափար ունի՞ս։

—Մեր դպրոցին մէջ ատանկ բաներ չէին սորվեցներ։

—Ֆրանսերէնդ աղէ՞կ է, նամակ կըրնա՞ս գրել։

—Ֆրանսերէն կը կարդամ ու կը գըրեմ. բայց չեմ կրնար խօսիլ։

Հայրը.— Զօճուղըն բաշթիքի եօք, պա՛գ, օհա ամէն ալիճէմ. լաքին եազըսը բէք կիւզէլ տըր։ Տօ՛, ո՛ւր է գիրդ ցուցուր։

Վաճառականը.—Սա թուրքերէն պօնօ մըն է, կարդա՛ նայիմ։

—Այս ձեռագիրը չեմ կրնար հանել։

—Հայերէն նամակագրութիւն սորվե՞ր ես։

—Այո՛։

—Առ սա թուղթը, գնա՛ սա գրասեղանին վրայ նամակ մը գրէ Գրիգոր աղա Կիրակոսեանին, մեր ղրկած ապրանքի մասին ըրած առարկութիւնները հերքէ՛, ուզած զեղչը մերժէ՛, եւ ունեցած պարտքը պայմանաժամէն առաջ եթէ վճարել ուզէ՝ անոր համար միայն զեղչ մը կ'ընենք ըսէ։

—Ատանկ նամակ չեմ կրնար գրել։

—Էհ գիտցածիդ պէս նամակ մը գրէ, գիրդ տեսնեմ։

Տղան կը հեռանայ՝ նամակ գրելու։

Վաճառականը.— Էֆէնտիմ, տղադ, խաթըրդ չի մնայ, բան չի գիտեր, բայց յանցանքը անորը չէ, ինչ ընէ խեղճ տղան, վերջապէս մեր դպրոցները պակաս են, բան չեն սորվեցներ տղոց։

Հայրը.—Վա՜խ, մե՜ղք այսքան տարուան ծախքերուս, մայրն ալ ինչ յոյսեր դրած էր տղին վրայ....։

* * *

Այս խօսակցութեան կը մասնակցին այն ամէն ծնողքները, որոնք հասկցած չեն վարժարաններու նպատակը, ու ամէն բան, ամէն կարողութիւն կ'ակնկալեն այն թուղթի կտորէն, որ կը տրուի շրջանաւարտին ձեռքը, եւ որուն ստացումը արդարեւ փառք մըն է. սակայն անոր դերը խեղաթիւրելով անկէ հրաշքի պէս բաներ կը սպասեն։

Ժողովրդեան անգէտ դասակարգին մէջ հիմ ձգած սա մոլար գաղափարը թէ վարժարանէն ամէն ինչ ակնկալելու իրաւունք ունի, ուղղել, սրբագրել աւելի դիւրին պիտի ըլլար, եթէ ինքնակոչ գրիչներ չմղէին ազգ. վարժարանները քննադատել, ըսելով թէ անոնք լի են անպէտ «ութիւն»ներով եւ զուրկ գործնական դասերէ։

Հիմա խօսքս ուղղելով մեր շրջանաւարտներու ծնողաց, ըսեմ թէ երեք տեսակ վարժարան կայ. Նախակրթարան, Երկրորդական եւ Մասնագիտական։

Նախակրթարանի մէջ տղան պիտի սորվի իր անձին անհրաժեշտ կերպով պէտք եղած տարրերը. ասոնք պիտի ծառայեն անոր բարոյական զարգացման։

Նախակրթական դաստիարակութիւնը, ամէն հայ տղայ ազգ. վարժարանաց մէջ միայն պէտք է առնայ, որպէս զի անոր սիրտն ու հոգին ծնողաց զգացմանց համապատասխանող ներդաշնակ վիճակը պահէ։ Նախակրթարանը կոչուած է ներքին մարդը կազմելու՝ հաւատքին, տոհմային բարքերու մէջ։ Տոհմային դաստիարակութիւնը տոհմային վարժարանի մէջ միայն կարելի է ձեռք բերել։ Մեր նախակրթարանները առ այս դերը կատարելու կոչուած են։

—Հացի խնդի՛ր, հացի խնդիր, պիտի պոռան գործնական համարուելու տենչէն բռնուած նիւթապաշտներ։

Հացի խնդիրն ալ կարեւոր է, եւ այդ պատճառով է որ արդէն կը մղուիմ գրելու ներկայս։

Նախակրթարանը աւարտող պատանիին համար երեք միջոց կայ ապրուստը ճարելու։

Ասոնց մէջ ամէնէն առաջինը ու ամէնէն դիւրինը արհեստ մը հետեւիլն է։ Կօշկակարութիւն, ատաղձագործութիւն, ոսկերչութիւն, կողպէքարարութիւն եւ զանազան տեսակ արհեստներու մէջ ճիւղ մը ընտրել, տղուն ֆիզիքական կազմին ու կոչման համեմատ, եւ սորվեցնել անոր։

Ահա կարեւոր խնդիր մը, որուն հետ բնաւ հաշիւ չեն ըներ ո՛չ ծնողք եւ ո՛չ ալ շրջանաւարտները, որոնք անգամ մը վկայականը ձեռք ձգելէ յետոյ, առնուազն 8-10 ոսկի ամսական եւ թաւիշէ թիկնաթոռ մը կ'երեւակայեն։

Անգամ մը սա գաղափարը կազմուած է թէ արհեստաւոր անպատճառ աղքատ մարդը կ'ըլլայ, եւ թէ գրիչ բռնել գիտցողը անպատճառ անոր ծայրէն պիտի հանէ իր հացը։

Այսօր արհեստաւորները, քիչ բացառութեամբ, գինով, ծոյլ, յոռի եւայլն են, պարզապէս դաստիարակուած չըլլալնուն համար։ Դաստիարակուած մարդը չի կրնար անոնց պէս ըլլալ։ Անոնք չեն կրնար օգտուիլ իրենց կիրարկած արհեստէն, վասն զի անհաշիւ կ'ապրին, մեր դաստիարակուած շրջանաւարտները արհեստով պիտի երջանկանան ու պիտի բարձրացնեն արհեստը. միայն թէ պէտք է հետեւին, պէտք է զիջանին արհեստ սորվելու։

Պիտի փափաքէի որ Ս. Պատրիարքը յառաջիկայ երկուշաբթի օրուան հանդէսին մէջ, համոզիչ փաստերով ի վեր հանէր շրջանաւարտներուն արհեստ սորվելու պէտքը։

Հացի խնդիրը լուծող երկրորդ միջոցն է երկրորդական վարժարանի աշակերտիլ քանի մը տարի։ Երկրորդական վարժարանը, ինչպէս Կեդրոնականը, Նախակրթարանի մէջ ստացուած ուսումները աւելի՛ եւս ընդլայնելու եւ բարձրագոյն ուսմանց ու գիտութեանց մթերքը ամբարելու դերը կը կատարէ։

Երրորդ միջոցն է մասնագիտական վարժարանի մը հետեւիլ, ինչպէս առեւտրական, բժշկական, երկրագործական, օրէնսգիտական (փաստաբանութիւն), մեքենագիտութեան, ճարտարապետութեան եւայլն ճիւղերու։

Աւելորդ է ըսել թէ այս երկու միջոցները, մանաւանդ վերջինը, կամքի, համբերութեան, ընդունակութեան, ծախքերու եւ քիչ մըն ալ բաղդի գործ է։ Մասնագիտական արուեստներուն մէջ տաղանդ ալ պէտք է, դրամ ալ. երանի՛ անոնց որ այս երկուքին ալ տէր են։ Ասոր հետ մէկտեղ՝ յաջողութիւնը դարձեալ տարակոյսի տակ է։ Ամէն բժիշկ, փաստաբան, ճարտարապետ եւն. յաջողած են միթէ։

Ըստ իս, կարող, նիւթապէս կարող դասակարգն ալ եթէ արհեստ հետեւի՝ շատ լաւ բան մը ըրած պիտի ըլլայ։

Ո՛ր եւ է արհեստ մը, ձեռական վարժութիւն, լաւ վարպետի մը քով երկու տարիէն կարելի է ձեռք բերել. անգամ մը արհեստը սորվելէ յետոյ, եթէ կ'ուզես դո՛ւն մի՛ աշխատիր, ուրիշները պիտի աշխատին քեզի համար, դուն միայն գործը ղեկավարէ։ Ո՞վ կրնայ ըսել թէ եւրոպացի գործարանատէրերը մենէ աւելի ուշիմ են՝ գործատէր եւ գործապետ ըլլալու համար։ Կամ դուք, պարոն ծնողներ ու շրջանաւարտներ, կրնա՞ք ենթադրել թէ անոնք մենէ նուազ ուսեալ են՝ արհեստ սորված ըլլալնուն համար։

Հետեւեցէ՛ք արհեստի, Ձեզմով՝ ուսեալ վարպետներով պիտի բարձրանայ արհեստը։ Ձեր մէջ կոչում ու բաղդ ունեցողները գործարանատէրեր պիտի ըլլան եւ ո՛չ ոք ձեզմէ ապրուստի կարօտութիւն պիտի զգայ։

Մի մոռնաք սակայն, սա բանը. ի՞նչ գործի մէջ ալ մտնէք, գիրքն ու լրագիրը ձեռքէ մի թողուք, կարդացէք ու միշտ կարդացէք. ուսումը վերջ չունի։

Դառնալով ձեզի, օրիորդ շրջանաւարտուհիներ, մինչեւ հիմա գրեթէ ձեր տան կարգ ու սարքին, մաքրութեան, կերակուրի պատրաստութեան, ճերմակեղէններու լուացման, մէկ խօսքով տնական գործերով զբաղելու ժամանակ չունեցաք կամ թէ շատ քիչ հետաքրքիր եղաք անոնց. մայրիկը ձեզ չափազանց սիրելուն համար, չէր ուզեր որ դուք ալ զբաղիք տնական գործերով։

Աղջիկ մը ո՛րքան ալ ուսեալ ըլլայ՝ իր մօրը փորձառութեան տեղը չի կրնար ըլլալ։ Դպրոցական ուսմանց հետեւելով հանդերձ ունեցած էք նաեւ ձեռագործներ, գծագրութիւն եւն., ասոնցմով տունը, սալոնը, սենեակը զարդարել սիրուն ու հաճոյալի զբաղում մըն է, սակայն համոզուեցէք թէ տան մէջ ալ դեռ շատ բան ունիք սորվելու։

Հոս ալ ընկերական կարեւոր հարց մը կը ներկայանայ, որուն վրայ համակարծիք չեմ շատ մը ծնողքներու հետ։

Ծնողք, մանաւանդ մայրեր կը փափաքին որ իրենց աղջիկը անգիտակ մնայ տնական գործերու. չեն ուզեր որ անիկայ աշխատի, աման լուայ, աւլէ. օրիորդին ձեռքերը կ'աւրուին եղեր. առարկութիւններ՝ որոնք բոլորովին անտեղի են եւ վնասակար։

Կրնայ ըլլալ որ հայրը բարեկեցիկ ըլլալով սպասաւոր ու սպասուհի պահէ։ Աւելի պատճառ մը չէ որ օրիորդը չզբաղի տունին աշխատութեանց եւ չսորվի զանոնք կատարելու եղանակը։ Տեսայ կին մը որ իր քմահաճոյքին համար ամէն խոհարարը ճամբած էր, եւ ոչ միայն իրիկուան առանց կերակուրի թողուց իր ամուսինը, այլեւ ամիսներով զայն խոհարարի մը անյարմար ընտրութիւն մը ընել [illegible]։

Աղջիկ մը պէտք է աշխատիլ գիտնայ, վասն զի կրնայ իր հօր հարստութիւնը փճանալ, կամ այնքան բաղդաւոր ամուսին մը չունենալ. նոյն իսկ բարեկեցիկ վիճակին մէջ եթէ չգիտնայ թէ ինչպէս կը կառավարուի տուն մը, այն ատեն սպասաւոր ու սպասուհի զինքը մատի վրայ կը խաղցնեն։

Քանի մը տարի առաջ 18-20 տարեկան աղջիկներէ —վարժուհիներէ— կազմուած դասարանի մը, առաջարկեցի 3 անդամէ բաղկացած տուն մը ապրեցնելու վրայ գրել (հայր մը մայր մը եւ փոքրիկ տղեկ մը). Ինչ գրեն աղէկ, առանց տան վարձքի 8 ոսկիէն վար չեն իջներ, թէպէտ 20 ոսկի պաշտօնեաներ ալ կային. ասիկա կը նշանակէ թէ ո՛րչափ անգէտ էին ապրելու եղանակին։ Հետեւաբար այս շրջանաւարտուհիներուն մէջ ալ կեանքի անգիտակներ պիտի գտնուին. եթէ առաջարկուի անոնց 150 ղրուշով ապրեցնել տնակ մը, անկարելի պիտի գտնեն։

Ուստի մեր շրջանաւարտուհիները ըստ իս աղէկ կ'ընեն եթէ մէկ կողմէն տան աշխատութիւններուն մէջ անձամբ վարժուին, միւս կողմէն իրենց տան հաշիւները բռնեն, գէթ հետաքրքրութեան համար, թէ իրենց տան մէջ ամսական ո՛րքան ծախք կ'ըլլայ եւ թէ ի հարկին կարելի է նուազեցնել թէ ոչ. եւ թէ անհրաժեշտ, կարեւոր, օգտակար ու հաճոյական առարկաները կամ ուտեստեղէնները որո՞նք են։ Ասոնք տնտեսագիտութեան մէջ թէպէտ սորված, բայց շուտով մոռցած են. այսուհետեւ պիտի ուսումնասիրեն զանոնք, գործնական եղանակով։

ՅԱԿՈԲ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

ՏԻԿԻՆ ԼՈՍԸՆ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Բ.

(Շար. երէկի թիւէն)

«Ես միջոցներ հնարեցի գաղտնաբար Լաուռան տեսնելու, իրենց Գլաֆայ փողոցի պարտէզին մէջ՝ ուր երբեմն Լաուռա միայնակ պտոյտ կ'ընէր։ Պարտէզին չորս կողմը ցանկապատ մը կար՝ ուրկէ ներս մտնելու համար մարդ շատ դժուարութեանց կը հանդիպէր։

«Անգամ մը այդ ցանկապատէն ներս մտնելով, սանդուխ մը դրի վարէն վեր, ու առաջարկեցի Լաուռային որ՝ անոր մագլցելով ցանկապատին գագաթը ելլէ. իսկ ես դուրսէն՝ ցանկապատին ներքեւ պահուըտած, երկարօրէն սիրահարական շարք մը խօսքեր փոխանակեցինք, թէեւ չկրցինք միմեանց մօտենալ։

«Լաուռա ըսաւ որ, իր հայրը ամէն օր նոր ճնշումներ կ'աւելցնէ իր վրան, Վիլ-Փէթըրին հետ ամուսնանալու խոստումը առնելու համար։ Ամէն օր կը մերժէր. ըսելով որ, ինքը բնաւ չի սիրեր այդ մարդը, եւ աւելցուց որ, քիչ ետքը Վիլ-Փէթըրն ինքը պիտի պնդէ, իրմէն խոստում մը խլելու, որմէ սակայն կը սոսկայ։

«Բայց ես երբեք չպիտի ամուսնանամ Վիլըն հետ—ըսաւ նէ շարժելով իր գեղեցիկ գլուխը—անոր տուած նեղութիւնը, հաւանաբար պիտի վշտացնէ զիս. բայց բնաւ չպիտի արտնջեմ, որովհետեւ քեզ կը սիրեմ միայն եւ ուրիշ ո՛չ ոք։ Քեզի հետ միայն, քեզի հետ միայն պիտի ամուսնանամ, սիրելի Գասպար։

«Աղաչեցի որ, ամուսնանանք ու ատիկա գաղտնիք մը մնայ մեր միջեւ, բայց նէ այս առաջարկս [illegible] երկչոտութեան [illegible] մը։

«Ո՛չ—ըսաւ նէ— չեմ կրնար ընել այդ բանը։ Համբերութիւն ունեցի՛ր, Գասպար. կրնայ ըլլալ որ այդ արգելք ըլլայ ճիշդ ժամանակին։ Սակայն կրնամ քեզ վստահեցնել թէ ո եւ է ժամանակ, հայրս, հակառակ կամքիս, չի կրնար ամուսնացնել զիս Վիլ-Փէթըրին հետ։ Անմոռանալի խօսքերու այս փոխանակութենէն յետոյ՝ աներեւութացաւ նէ։

«Ես սաստիկ զայրացած էի Վոյթին դէմ։

«Ամբողջ մտածումս դարձած էր Լաուռան. նէ ինծի համար ամբողջ աշխարհը կ'արժէր։ Այն օրը որ չտեսնէի Լաուռան՝ պէտք էր նամակ գրէի։

«Ժամանակիս մեծագոյն մասը նամակներ գրելով կը վատնէի. ծառային մէկը, կաշառքով, իր տեղը յանձնելու պաշտօնը կը կատարէր։

«Օր մը անակնկալ այցելու մը ունեցայ, յանձին Վիլ-Փէթըրին։

«Զայրոյթը, զոր կը զգայի անոր դէմ, հազիւ կրցի զսպել՝ երբ ան սենեակս մըտաւ։ Բարձրահասակ եւ լայն կազմուածքով խնդուն երես մարդ մըն էր. երկու պայծառ աչքերը՝ որ կը փայլէին՝ միանա-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (49)

ԲԻԷՐ ՄԱԷԼ

ՆՈՏԱՐԻՆ ԴՂԵԱԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՍԷՐԸ

Ա.

ՊԱՏՈՒՈՅ ՊԱՅՔԱՐԸ

Իվօն կրնար աչքին առջեւ բերել ըլլալիքը, տաժանելի խօսակցութիւն մը, առանց [illegible], այն խօսակցութեանց պէս բան մը որ ամէն օր կը կատարուի սրահներու մէջ, վերապահութեամբ ու [illegible] շեշտով յատկանշուած խօսակցութիւն մը, համաձայն պատշաճութեան կանոններուն։ Ու Հանրի եւ ո՛չ ալ Իվօն չէին կրնար շեղիլ այդ ընթացքէն։

Ուստի մանկամարդ աղջիկը սպասեց, առանց սրտի ուժգին տրոփիւններու։ Սահող իւրաքանչիւր ժամ կ'աւելցնէր իր վրդովումը, արթնցնելով անհամբերութիւնը։ Արդարեւ, կը փափաքէր որ ժամ առաջ տեղի ունենար այդ այցելութիւնը ու վերջ գտնէր գլուխ գլխի տագնապալի տեսակցութիւն մը։

Ամէնէն յայտնի իրողութիւն մըն է թէ սպասումը ո՛րքան յուզումներ գերգրգռումներ առաջ կը բերէ, ուր ամէնէն մեծ դերը կը խաղան ջիղերը։ Շատ մը անմտութիւններ, անիմաստ որոշումներ եւ անակնկալ հակասութիւններ արդիւնք են այդ գրգռումներուն։ Սա իրաւ է որ պատշաճութիւնը, որ կնոջական առաքինութիւն մը չէ, հազիւ կ'երթար սիրոյ վրդովումին ու յախուռն արարքներուն հետ։ Արդ, Իվօն՝ սիրոյ հետ պայքարելու համար՝ նաեւ պաշտպանուած էր ջղագրգռութեան դէմ։ Ամէնէն հակասական մտածումները կը յուզուէին մտքին մէջ։ Նոյն իսկ մտովի կը հարցնէր թէ կրնա՞ր հարցնել Հանրի Կիւյանի, իր այցելութեան յապաղման պատճառը, ցոյց տալով նուազ փութկոտութիւնը արդարացնելու համար։ Միւս կողմէ կը խորհէր թէ լաւագոյն բան մը ըրած չպիտի՞ ըլլար իր անձնասիրութեան գոհացում տալով երթալ միանալ մօրը, որ Սալոնը այցելելու գացած էր։

Աւելի գէշ Հանրի Կիւյանի համար, թէ երբեք տանը չգտնէր զինքը։

Ժամը չորսը հնչեց Թրինիթէ զանգակատան ժամացոյցը։ Արծաթահունչ թրթռումները, օդին մէջ տարածուելով, մինչեւ Իվօնի սենեակը լսելի եղան ու դուրս ելլելու մտածումը թելադրեցին անոր։ Սրտնեղութենէն շարժում մը ըրաւ, եւ ուսերը ցնցելով դժկամակութեամբ, ըսաւ.

— Ահ, այս պարոնը շատ կը սպասցնէ։ Ես ալ Շան-տը-Մարս պիտի երթամ։

Մինչ ոտքի կ'ելլէր նորատի աղջիկը, իր արդուզարդով զբաղելու համար, նախասենեակին զանգակը երկար հնչիւն մը արձակեց, սարսուռ ազդելով Իվօնի։ Ականջ դրաւ դռնէն եկած ձայներուն։

Բ.

ԴԷՄ ԱՌ ԴԷՄ

Ֆանթիք վազած ու դուռը բացած էր։ Իվօն, իր սենեակէն, լսած էր այս խօսակցութիւնը.

— Ահ, դուք էք պարոն Կիւյան, գոչած էր Պրըթօն կինը, ուրախութեամբ եւ իր ցեղին յատուկ միամիտ շեշտով։

Հանրի հարցուցած էր.

— Տիկին տը Բէրհուարն կրնա՞յ զիս ընդունիլ։

— Տիկինը դուրս ելած է, պարոն Կիւյան։ Շան-տը-Մարս գնաց։ Բայց օրիորդը տունն է։

Իվօն կռահեց Հանրիի վարանումը։ Զարմանքի «ա՜հ» մը լսեց, որուն յաջորդեցին հաստատ ոտնաձայներ՝ արտաքին սանդուխին վրայ։

Բայց երկար չէր տեւած այդ վարանումը։ Այցելուն ըսած էր երկչոտութեամբ.

— Չեմ գիտեր թէ պարտաւո՞ր եմ ներս մտնելու... Չեմ ուզեր անհանգիստ ընել օրիորդ տը Բէրհուարնը...

Այն ատեն Ֆանթիքի ձայնը բարձրացած էր, ժողովուրդի կնոջ յատուկ համարձակութեամբ, որ չարամտութենէ զուրկ է բոլորովին։

—Բայց ո՛չ. անհանգիստ չէք ըներ զինքը. անմտութիւն պիտի ըլլար ատիկա։ Օրիորդը պիտի վշտանայ, եթէ երբեք թոյլ տամ որ այդպէս մեկնիք, առանց զինքը տեսած ըլլալու։

Այն ատեն Կիւյան տեղի տալով սրահ մտած էր։ Իվօն, սարսռուն, կը սպասէր որ Իվօն երթայ իմաց տայ այցելութիւնը։

Պատշաճութիւններ էին ասոնք, բայց սիրոյն պատշաճութիւններ, որոնք քաղաքակիրթ ցեղերու բարեկրթութեան մէկ հաճոյալի կողմը կը ձեւացնեն։

— Օրիորդ, պարոն Կիւյանը եկած է, ըսաւ Ֆանթիք, երբ Իվօն իր դուռը բանալու վրայ էր, սպասուհիին կողմէ դրան տրուած մեղմիկ հարուածներէն յետոյ։ Չուզեց ներս մտնել, երբ տիկինին դուրս ելլելը իմացուցի։ Սակայն յաջողեցայ ներս մտցնել։

— Լաւ ըրիք, Ֆանթիք, պատասխանեց մանկամարդ աղջիկը, զսպելով իր զգացած վրդովումը, զոր չէր ուզեր յայտնի ընել։

Ու առանց տատանելու, Իվօն ուղղուեցաւ դէպ ի սրահը, ուր կը սպասէր այցելուն։

Անփութօրէն, շնորհալիօրէն ներս մտաւ, ու քաղաքավարական արուեստակեալ ձեւերը, խօսքերը զանց ընելով, ձեռքը երկարեց Կիւյանի։

— Պարո՛ն, շատ ազնիւ գտնուեցաք, ձեր հայրենակիցները յիշելով։ Բարիզ շատ հեռու է Էթօզլէն։

— Չեմ կարծեր, օրիորդ, ըսաւ Հանրի իր աղուոր ու ծանր ձայնով։ Մոռացումը միայն կը հեռացնէ մարդիկ, ու ես, ներեցէք ըսելու, մոռացկոտ չեմ բնաւ։

(Շարունակելի)

ւալ իր դէմքին, աւելի կը զայրացնէին զինք։ Շատ լաւ գիտէր որ Փէթըն իրմէ գեղեցկագոյն էր, ու հիացումով կը մտածէր թէ ինչո՞ւ Լառա զինք նախընտրեց։

«Նստարան մը հրամցուցի եւ ան նըստաւ, իր սովորական դիւրավարժութեամբ, մէկ սրունքը միւսին վրայ նետած ու դէմս անցաւ։

«Կարծեմ իրարու հետ ծանօթանալու ձեւակերպութեանց պէտք չունինք—ըսաւ Փէթըն—դուք զիս սիրելու պատճառ չունիք, ու ես ալ՝ ձեզ։

«Ի՞նչ է ձեր այցելութեան նպատակը — հարցուցի խեղդուկ ձայնով մը —

«Լաւ պատասխանեց ան — հասկնալի է, ձեզ պիտի զարմացնէ այդ բանը. ես մտադրած եմ Լառա Վայթը ձեր հոգածութեան յանձնել։

«Զգացած զայրոյթս իր վերջին գագաթնակէտը հասած էր. բայց մը մէջ ամբողջ աներեւոյթ գլխուս վրայ դառնալ սկսաւ, խենթի պէս ո՛չ ինքզինքս եւ ո՛չ ալ ո՛ւր ըլլալս գիտէի։

«Այո՛ — շարունակեց Փէթըն — յաղթուած եմ ձեզմէ, որովհետեւ երեսուն անգամ աւելի իմ սէրս յայտնած եմ Լառային, բայց միշտ մերժած է։ Իրաւունք ալ ունէր այդպէս ընելու եւ միշտ՝ նոյն սովորական խօսքը, կը կրկնէր — ես Դասպար Լօբէնը միայն կը սիրեմ. անոր հետ միայն պիտի ամուսնանամ. Դասպար, կրնամ ըսել որ, քեզի համար միշտ լաւագոյնը կը փափաքիմ, բայց հաւնիլ չկայ, որովհետեւ լաւ կամ գէշ փափաքները պիտի իրականանան։ Լառա զիս չի սիրեր, ոչ քեզ՝ միայն. Նէ պատկանած է քեզի համար եւ առողջութիւնն ալ խանգարուած։ Ո՞րչափ ատենէն վերջը պատրաստ պիտի ըլլաք ամուսնանալու համար անոր հետ։

«Հիմա — ըսելով, բարկութեամբ ոտքի ցատկեցի —։

«Յիմար, այդչափ մի բարկանար — ըսաւ Փէթըն — հիմա չես կրնար ամուսնանալ, բայց կրնաս քանի մը օրէն, եթէ իմ խորհուրդներս մտիկ ընես։ Լառան դեռ փոքր է. ամուսնանալու համար նախ յօժարութիւնը պէտք է չունի առանց իր հօրը՝ Վայթին հաւանութեանը։ Վայթ առեւտրական գործին մէջ կոտրելով, զօրաւոր պատճառ ունիմ հաւատալու որ, Վայթի միակ փափաքն է ինծի կնութեան տալ իր աղջիկը Լառան. բայց Լառա, հակառակ հօրը կամքին, զիս կ՚ատէ։ Վայթ քեզի չի պիտի հաճիր տալու Լառան, քանի որ ես գոյութիւն ունիմ աշխարհի վրայ. ուրեմն մինչեւ չունիք՝ եթէ ոչ ուրիշ քաղաք մը փախչիլ եւ հոն ամուսնանալ։ Անշուշտ Վայթ պիտի կատղի բարկութենէն, բայց ետքէն պիտի համակերպի ձեր փախուստին։ Լառան՝ մօրը կողմէն՝ հարստութեան մեծ ժառանգութիւն մը ունի. ասոր համար, դուք, նորապսակներդ, առանց դրամի չպիտի մնաք։ Հիմա պատրաստ ե՞ք գաղտ այսպէս ամուսնանալու։

«Պատրաստ եմ, բացագանչեցի, պատրաստ, մինչեւ անգամ անոր համար զոհ ըլլալ, եւ բոցերէն կրակներու խորը նետուիլ։ Ես պիտի ամուսնանամ անոր հետ, ինչ որ ալ ըլլայ, ո եւ է ձեւով եւ ո եւ է զոհողութեամբ։

«Իրաւ կ՚ըսեմ Փէթըն, դուք ճշմարտախօս մէկն էք. ձեզ շատ կ՚ատէի, բայց հիմա կը տեսնեմ որ բոլորովին սխալած եմ եղեր։

«Մենք զգացումներու վրայ չէ որ կը խօսինք, — ըսաւ Փէթըն — նկատառելի կարգադրութեան վրայ խօսինք։ Այս առտու կրկին տեսայ Լառան. քանի որ զիս չես սիրեր ըսի՝ պիտի ձգեմ որ Լօբէնին հետ ամուսնանայ։ Տեսնելու էիր թէ ինչպէս արտասուելի աչքերով օրհնեց զիս. կը յուսամ չըպիտի բարկանաս, Լօբէն, երբ ըսեմ որ, երկու երեք անգամ համբուրեց զիս, ի նշան երախտագիտութեան։ Նէ պատրաստ է ձեզի հետ գաղտնաբար ամուսնանալու՝ եթէ ես օգնեմ։ Դուք, Լօբէն, պէտք է պատրաստ ըլլաք, նէ ալ պատրաստ պիտի ըլլայ, յաջորդ շաբաթուայ մէջ երկիրէն, գաղտնի փախչելու համար։ Պատրաստ ե՞ք։

«Ամբողջովին պատրաստ եմ—պատասխանեցի—եթէ կարենայի՝ այս երեկոյ իսկ պիտի փախչէի անոր հետ։ Բայց ինչպէս կարգադրած էք, կ՚ուզեմ գաղափար մը ալ ունենալ։

«Փէթըն խնդաց մեղմով։

«Վայթ աչալրջութեամբ կը հսկէ Լառայի վրայ, անոր համար որ՝ ան գտած է պարտէզին մէջի անկիւնը որուն վրայ Լառան կ՚ելլէր փախ դուրս տալու։ Ուրեմն Վայթ շատ քիչ անգամ Լառան առանձին կը ձգէ. Իսկ այն ժամուն՝ որ ձեր եւ Լառայի միջեւ թղթատարի պաշտօնը կը կատարեմ եղեր, ամէն բոլոր ծառաներն ալ վստահութիւն չեն ներշնչեր Վայթի. Լառա մինչեւ իսկ առանձին չի կրնար ելլեր պարտէզը, առանց հսկող աչքերու։

«Ասոր համար ալ կարգադրութիւն մը ըրած ես, կարծեմ—հարցուցի—ի՞նչ է ան։

«Այո՛ - ըսաւ քիչ մը հանգչելէն յետոյ —օրինաւորապէս կարգադրած եմ։ Լառա երբեք ձեզի խօսած է իր հօրեղբօր՝ Ճորճ Վայթին վրայով՝ որ Ալթօն կը բնակի։

«Ո՛չ, բնաւ խօսած չէ։

«Օ. լաւ, երբ ան ձեր կինը ըլլայ, դուք բաւական ծանօթութիւն պիտի ունենաք. Լառա կը սիրէ Ճորճ Վայթը իբր աշխարհի հոգիներէն ամենէն լաւը եւ որ շատ ալ հարուստ է։ Եթէ աշխարհի վրայ կայ մարդ մը որ որ Զալին Վայթը կը սիրէ ու կը յարգէ, ան ալ իր եղբայրը՝ Ճորճ-Վայթն է, որուն կամքը մինչեւ անգամ օրէնք է Զալին համար։ Տարօրինակ մարդ մըն է ան, թէեւ աւկիններու մէջ թաղուած. կարգադրութեան յատակագիծը սա է. ես պիտի ստիպեմ Լառայի հօրեղբայր Ճորճ Վայթը որ, Լառան իրեն տանը հրաւիրէ, ժամանակ մը հոն մնալու համար։ Զալին չպիտի մերժէ իր եղբօրը այդ հրաւէրը, մանաւանդ Ճօրճին։ Եւ դուք պիտի փախչիք Հօլիլիսէն՝ որ հօրեղբայր Ճօրճի բնակութեան թաղն է։

Թարգմ. Ց Գ.

(Մնացեալը յաջորդով)

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Բորթ-Արթուրի մէջ.— Ճափոններուն յառաջացումը.— Մանչուրիոյ մէջ.— Ռուս զինուորական հրամանատարներ։

Բարիզ 26 սեպտ.— Բորթ-Արթուրի շուրջը ճափոններուն յաջողութիւնները ծանուցանող հեռագիրներուն աներկբայութիւնը թոյլ չտար ճշդիւ հասկնալ վերջին ընդհարումներուն կարեւորութիւնը։ Իրողութիւն մը միայն յայտնի է՝ այն է թէ պաշարող բանակը ամէն օր կը յառաջանայ՝ պաշտպանութեան գիծին մէջ՝ արեւելեան եւ թէ արեւմտեան ճակատներէն։ Մէկ կողմէ Ռուսները ետ կը մղէ Տրոկոն լեռներուն առջեւ ու տակը գտնուած ամրութիւններէն եւ կ՚ուխաթի հասարակելի Էրլէն-Զանի գագաթին վրայ։ Միւս կողմէ կը յարձակի Իդ-Զանի ամրոցին մերձակաները պաշտպանող առժամեայ ամրութեանց վրայ։ Ճափոնական բանակը Զաւի-Զինի, Բալի-Զանի եւ Բէքուանի ամրոցին տէրը ըլլալով, հիւսիսային կողմէն կը յարձակի բերդին վրայ, որպէս զի ճափոնական զինուորները կարենան գրաւել պաշտպանութեան գիծէն դուրս ցցուած մէկ մասը՝ Բորթ-Արթուրի արեւմտեան կամ արեւելեան կողմը։ Շօշափելիութեան պակաս մը պիտի ըլլար գուշակել անմիջական անկումը կամ երկարատեւ դիմադրութիւնը Բորթ-Արթուրի։ Գիտենք թէ Ճափոնները, ջուրի ճամբաները կտրելով, մեծ վնաս մը պատճառեցին իրենց հակառակորդներուն, գիտենք թէ Շթէօսէլ զօրավարին զինուորները սկսած են սպառելու իրենց ռազմամթերքները եւ թէ հաւանօրէն ալ չունին։ Միւս կողմէ տեղեկութիւն ունինք թէ Ճափոնները առատորէն կորուստ ունեցած են եւ թէ պաշարող զինուորները զանազան տարափոխիկ հիւանդութիւններէ կը տառապին։ Ասոնք ամէն՝ ենթադրութիւններ են միայն եւ մեծամտութիւն պիտի ըլլայ ասոնցմէ հետեւցնել Բորթ-Արթուրի անկման մօտաւոր կամ հեռաւոր թուականը։ Տալինի կիրճին գրաւումը Թայ-Զէի վերին հովիտին մէջ համախմբուած ճափոնական զինուորներուն կը բանայ ճամբայ մը որ կրնայ զանոնք տանիլ Թիէ-Լինկի հիւսիսային կողմը։ Զարմանալի չէ այն պարագան թէ Ռուսները թեթեւ ընդդիմադրութիւն մը միայն ըրած են կէտի մը վրայ որ իրենց համախմբման վայրէն 75 քիլոմեթր հեռուն կը գտնուի։ Այսուհանդերձ ճափոնական այդ յաջողութիւնը կը շեշտէ ընդհանուր յարձակման մը սպառնալիքը ռուսական դիրքերուն հիւսիսային արեւելեան կողմը եւ մինչեւ մէկ աստիճան կարեւորութիւն մը ունի։ Այն պաշտօնական լուրը թէ Կրիբէնպէրկ զօրավարը Մանչուրիոյ ռուսական երկրորդ բանակին հրամանատար կարգուած է, առաջանք ուրիշ տեղեկութեան մը հետ, որուն համաձայն, երկու բանակներուն վերին հրամանատարութիւնը պիտի յանձնուի կայսերական գերդաստանէն իշխանի մը։ Ալեքսիէֆ ծովակալը, իր տիտղոսներով եւ ունեցած պաշտօնովը ընդունած կ՚երեւայ ռուսական երկու բանակներուն իշխանութիւնը եւ [illegible] դերը կատարելու։ Վերին հրամանատարութեան կոչուելիք մեծ դուքը կ՚երեւայ թէ միջնորդ մը պիտի ըլլայ Քուրոբաթքինի ու Կրիբէնպէրկ զօրավարներուն եւ փոխարքայ Ալեքսիէֆ ծովակալին մէջտեղ։ Անգիր է գիտնալ թէ այդ կարգադրութիւնները Մայրագոյն Արեւելքի մէջ ռուսական շահերուն նպաստաւո՞ր են թէ վնասակար։ (Թան)

ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Ռուսական նոր զօրավարներու անուանումը.— Թալինկի ճակատամարտը — Ռուսական բանակէտին մէջ — Քուրոբաթքին զօրավարը եւ չինական [illegible]. — Զինուորական գործողութիւններ։

Բարիզ 26 սեպտ.— Մաթէն հետեւեալ հեռագիրը առած է Պետերբուրգէն իր թղթակցէն.— «Քանի մը շաբաթէ ի վեր հոս ամէն ոք կը սպասէր կայսերական Ուկազի մը որ Մանչուրիոյ մէջ հրամանատարութիւնը երկուքի պիտի բաժնէր. ուստի ոչ ոք զարմացաւ, իմանալով այն լուրը թէ կայսեր հրամանով Օսքար Քազիմիրովիչ Կրիբէնպէրկ զօրավարը երկրորդ բանակի մը հրամանատար կարգուած է որ վերջնականապէս պիտի կազմակերպուի, երբ զէնքի տակ կոչուած վերջին զօրաբաժինները Մուքտէն ժամանեն։ Աւելորդ է ըսել թէ Բեդերսպուրկի մէջ շատ կը խօսուի այդ անուանումին վրայ։ Անոնք որ կը կարծէին թէ Քուրոբաթքին զօրավարը բնաւ չներուիր պիտի չըլլայ, քիչ մը շփոթած կ՚երեւան որովհետեւ մը հանդէպ որ 100ին 50 համեմատութեամբ ատելը կը կատէ իրենց սիրելին. Նաեւ անոնք որ բարոյապէս կը շահագործէին պատերազմին մօտալուտ վախճանը, ընկճուած են։ Կրիբէնպէրկ զօրավարը երիտասարդ չէ. վասն զի 1838ին ծնած է։ Զինուորական պատերազմներու մէջ նշանաւոր հանդիսացած եւ Ս. Գէորգի խաչին արժանացած է։ 1902ին ալ ձեռնական զօրագունդին հրամանատար եւ կայսեր հետեւորդ կարգուելէ ետքը Վիլնայի զինուորական շրջանակին հրամանատար անուանուեցաւ։ Կ՚երեւայ թէ ալ հոս Լինեւիչէն պիտի ընտրուին Ռուսիոյ զօրավարները եւ նաւախմբապետները»։

Բեդերսպուրկ.— Սեպտ. 20ի ճակատամարտը տեղի ունեցած էր՝ ճափոնական բազմաթիւ զօրագունդներու յառաջացումովը դէպի Թալինկի կիրճը։ Ռուսները, թող տուած ըլլալով Ճափոններուն որ բաւական մօտենան, քանի մը անգամ թնդանօթ արձակեցին, յետոյ իրենք ալ յարձակելով ետ մղեցին Ճափոնները, որոնք փախան իրենց հրացանները եւ ռազմամթերքները թողելով, անոնց մէկ քանին նաեւ սպաննուեցան ռուս հեծելազօրքերու կողմէ։ Քիչ ետքը Ճափոնները նոր օգնութիւն ստացան եւ սկսան յարձակումի, ձգտելով շրջապատել Ռուսներուն կողերը։ Ռուսները նոր ճիգով մը ղօտոկցան, ճափոնական զօրախումբին կեդրոնին դէմ գործելով։ Այս վերջինը երկրորդ անգամ ետ մղուեցաւ եւ առաջուան պէս ենթարկուեցաւ ռուսական հեծելազօրքերու հալածանքին։ Այդ հեծելազօրքերը գրաւեցին երկու հարիւր հրացան եւ գերի բռնեցին բազմաթիւ Ճափոններ։ Մուքտէնի առջեւ կացութիւնը տակաւին ճշդուած չէ։ Երբեմն Ռուսները կը սպասեն Ճափոններուն յարձակումին եւ երբեմն ալ իրենք յարձակողական կը ձեռնարկեն, Թայ-Զի-Բէի վրայ երկաթուղիի կամուրջը քանդուեցաւ Ճափոններուն կողմէ։ Ռուսները արդէն այրած էին անոր տախտակամածը։ Երկու օր վերջն էր միայն որ Ճափոնները կրցան գրաւել կիրճը։ Զրոյց կայ թէ ճափոնական զօրագունդ մը Լաօ-Բէ գետակին եզերքէն կը յառաջանայ դէպ ի Թիէ-Լինկ։

Մուքտէն.— Հոս հանդարտութիւն կը տիրէ։ Ռուսական յառաջապահ դիրքերը Հօն գետակին հարաւային կողմէն քանի մը քիլոմեթր հեռուն կը գտնուին եւ անոնց հեծելազօրքերը քառասուն քիլոմեթրէ չափ յառաջացած են հարաւային արեւելքի ուղղութեամբ։ Ռուսները միջոցներ ձեռք կ՚առնեն, որպէս զի չինական գերեզմանները ռումբերէն եւ գնդակներէն չվնասուին, երբ մօտերը ճակատամարտ մը տեղի ունենայ։ Քուրոբաթքին զօրավարը այսօր այցելեց արեւելեան Ս. զօրաբանակը եւ զայն կազմող քանի մը գունդերու դրօշներ տուաւ։ Պարզ զինուորները շատ կը սիրեն զօրավարը, վասն զի անոնց ամէն պէտքերը կը հոգայ։

Բեդերսպուրկ.— Չինաց կառավարութիւնը դիտողութիւններ ըրաւ ռուս կառավարութեան՝ ճամբու մը մասին որուն համար կ՚ըսէր թէ Մուքտէնի շուրջը պիտի շինուի գերեզմաններուն մօտ։ Ռուս կառավարութիւնը պատասխանեց թէ այդ տեսակ ծրագիր մը չկայ եւ թէ միայն Ֆուլինկ տանող ճամբան պիտի նորոգուի։ Մուքտէնի կուսակալը խնդրեց Քուրոբաթքին զօրավարէն որ գերեզմաններու մօտ ճակատամարտ չկատարուի։ Ռուս հրամանատարը պատասխանեց թէ այդ մասին աւելի ճափոնական հրամանատարին պէտք է դիմէ։

—Մուքտէնէն կը գրեն Նովոյէ Վրէմիայի թէ յայտնի կ՚երեւայ որ Ճափոնները մտադիր են վերջնական թշնամութեանց եւ թէ մօտալուտ ճակատամարտ մը պիտի կատարուի Լիաօ-Եանկի ճակատամարտին չափ կատաղի ու արիւնալի։

—Մուքտէնի մէջ օդերը հոյին տաք կ՚ընեն ու չոր են։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

Նոր յարձակումներ — Զինուորական վերջին գործողութիւններ.— Յիսուն ժամ ճակատամարտ.— Ճափոններու կողմէ ամրոցներու գրաւում.— Յուսահատ կացութիւն։

Բեդերսպուրկ, 26 սեպտ.—Զէ-Ֆուէն կը հեռագրեն Նովոյէ Վրէմիայի թէ Ճափոնները, իրենց թնդանօթները աւելցնելէ եւ չորս օր ռմբակոծութիւն կատարելէ ետքը, սեպտ. 23ին յարձակում մը կատարեր են Բորթ-Արթուրի վրայ, սակայն ետ մղուեր են՝ մեծամեծ կորուստներ տալով։

— Զէ-Ֆուէն հետեւեալը կը հեռագրեն սեպտ. 25 թուականով.—Տալնիէն եկող չինացի մը տեղեկութիւններ բերաւ Բորթ-Արթուրի վրայ կատարուած վերջին յարձակմանց մասին։ Յարձակում մը սկսաւ սեպտ. 19ին եւ յիսուն ժամէ աւելի տեւեց։ Շատ կարեւոր դիրքեր գրաւուեցան, ինչպէս նաեւ վեց փոքր բայց կարեւոր ամրոցներ՝ Զա-Ու-յ-Եանի եւ Էր-Լունկ-Զանի մէջտեղը։ Հիւսիսային, հիւսիսային-արեւելեան եւ հիւսիսային-արեւմտեան կողմի ամրոցները հիմա ծանր վտանգի տակ են։ Սեպտ. 19ին, այգուն, Բորթ-Արթուրի պահակազօրքը եւ բնակիչները, որոնք քանի մը շաբաթէ ի վեր համեմատական ապահովութեան մը մէջ կ՚ապրէին, արթնցան թնդանօթներու որոտումէ մը որոնք կը պայթէին ամբողջ գիծին վրայ՝ Իդ-Զանի արեւմտեան կողմէն մինչեւ Բէքուանշան։ Այդ ռմբակոծումը կանխագուշակն էր նոր յարձակումներու։ Ամբողջ օրը ու գիշերը եւ հետեւեալ օրուան կէսօրը, ռմբակոծութիւնը չդադրեցաւ։ Առաջները լուռ մնացած շատ մը կէտերէ ռումբ կ՚արձակուէր, ինչ որ ցոյց կու տար թէ Ճափոնները յաջողած են խոշոր թնդանօթներ զետեղել նոր դիրքերու վրայ, եւ կամ հիներուն վրայ յաւելումներ ըրած են։ Ճակատամարտին այդ շրջանին մէջ հետեւակները գրեթէ դեր մը չկատարեցին։ Սեպտ. 20ի կէսօրին, բուռն թնդանօթաձգութենէ մը ետքը, ճափոնական աջակողմը ու կեդրոնը յառաջացան։ Աջակողմը երկաթուղիին արեւմտեան կողմը կը գտնուէր եւ կեդրոնն ալ արեւելեան, Զաւ-Ա-յ-Եանի հարաւային կողմի փոքր ամրոցները կարճատեւ ընդդիմադրութիւն մը ըրին, վասն զի պահակազօրքերը բազմաթիւ չէին։ «Քուրոբաթքին» ամրոցին թնդանօթներուն կրակը հետզհետէ կը նուազէր։ Վերջապէս այդ ամրոցը բոլորովին լռութեան դատապարտուած ըլլալով, Ճափոնները յարձակեցան եւ գրաւեցին զայն։ Այդ ամրոցը կը գտնուի Բա-Լի-Զուանկի հարաւային կողմը եւ մարգարտին հիւսիսային արեւելեան կողմը՝ «Սարրին Լեռ» կոչուած բարձունքին վրայ։ Մօտաւորապէս շինուած է՝ պաշտպանելու ջուրի պաշարներուն ողերը։ Թէեւ գլխաւոր ամրոցներուն մէկ մասն է, սակայն անոնց կարեւորութիւնը չէ ունեցած։ Այդ գրաւման հետեւանքով Էր-Լունկ-Զան առաջուընէ նուազ պաշտպանութեան մէջ է եւ թէ՝ նոր կողմէ մը եւ թէ Բա-Լի-Զուանկի կողմէն վտանգի տակ կը գտնուի։ Կէս օրէն հինգ ժամ ետքը, Ճափոնները տիրեցին նոր ամրոցի մը՝ աւելի ցած գետնի մը վրայ որ Իդ-Զանի կը սպառնայ։ Այդ տեղը ռուսական օրուան կարեւոր թշնամութիւնները, թէեւ Ճափոնները ետ մղեցին Ռուսներուն մէկ քանի ելքերը։ Գիշերը բուռն ռմբակոծութիւնը կը շարունակէր ռուսական դիրքերուն դէմ եւ թնդանօթաձգութիւնը մասնաւոր ուժգնութեամբ մը կ՚ուղղուէր ուրիշ ամրոցի մը դէմ՝ Իդ-Զանի արեւմտեան երեք հազար մեթր հեռուն։ Երբ Ռուսներուն կրակին սաստկութիւնը նուազեցաւ, Ճափոնները սկսան յարձակիլ։ Արագաձգութեան թնդանօթներու եւ հրացաններու կրակին տակ, յուսահատական ջանքեր ըրին գագաթը ելլելու համար, խրամատներու վրայէն ցատկեցին եւ երկաթէ թելեր խզեցին։ Վերջապէս յաջողեցան մտնել ամրոցին մէջ, զոր Ռուսները չուզեցին թողուլ, Ճափոններու թիւի առաւելութեանը հակառակ։ Ամրոցին մէջ կատարուած գիշերային կռիւին ատեն ռուս պահակազօրքէն գրեթէ ամէնքն ալ սպաննուեցան կամ վիրաւորուեցան։ Այս տեղեկութիւնները կը հաղորդէ արժանահաւատ չինացի մը, որ կը յարէ թէ Ճափոնները այդ երեք օրուան մէջ երեք հազարէ աւելի կորուստ ունեցած են, վասն զի յարձակումը շատ խիտ պաշտպանուած եւ նախորդ յարձակումներէն փորձառու եղած էին։ Այսուհանդերձ Ռուսները կը յայտարարեն թէ իրենց առած լուրերուն նայելով, Ճափոնները ինը հազար հոգիէ աւելի կորուստ ունեցած են։

—Զինուորական փորձագէտներ կ՚ըսեն թէ Ճափոնները եթէ գրաւեն Էր-Լունկ-Զանը կամ Իդ-Զանը եւ Անթ-Զու-Զանը, Բորթ-Արթուրի վիճակը յուսահատական պիտի ըլլայ։ Ասիկա գաղափար մը կու տայ վերջին յարձակման մէջ Ճափոններուն ձեռք բերած արդիւնքին վրայ։ Վերջերս եկած լուրերը հաղորդող Չինացին սեպտ. 21ի իրիկուն Բորթ-Արթուրէն մեկնած ըլլալով, չի գիտեր թէ ճակատամարտը հոն տեւական օրը վերջացա՞ծ է, բայց նաւակներով Զէ-Ֆու հասնողները կ՚ըսեն թէ նոյն օրը շատ թեթեւ էր ճակատամարտը։ Տալնիէն եկող չինացի մը ուղեւորներն ալ կը հաստատեն այն լուրը թէ սեպտ. 24ին կարեւոր ճակատամարտ մը կատարուած է։

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ռուս լրագիրները. Ընդհանուր դժգոհութիւն.—Ֆրանսա.—Գերման թերթեր.—Հերքում մը։

Բեդերսպուրկ. 26 սեպտ.— Ռուսական քանի մը լրագիրներ բուռն դժգոհութիւն կը յայտնեն օտար թերթերու այն հրատարակութեանց համար թէ Եւրոպայի զանազան միջավայրերուն մէջ շարժում մը կայ միջնորդութեան մը համար՝ Ռուսիոյ եւ Ճափոնի միջեւ հաշտութիւն մը առաջ բերելու նպատակով։ Ռուս լրագիրները կը զարմանան, մանաւանդ անոր համար որ այդ շարժումը Ֆրանսայի մէջ ալ տեղի կու գայ։ Նովոյէ Վրէմիա դիտել կու տայ թէ Ռուսիոյ ոչ-բարեկամական երկիրներու մէջ յատուկ էր որ այդ տեսակ լուրեր հանուին, բայց Բարիզի մէջ պատահիլը զարմանալի կը գտնէ, վասն զի Ռուսները վստահ էին բարեկամական, աղէկ եւ անկեղծ ձայներ միայն իմանալ Բարիզէն։

Բեռլին.— Բեդերսպուրկէն հետեւեալը կը հեռագրեն Բեռլինէր Ցայթունկի.— «Հաշտութեան ի նպաստ հրատարակուած զանազան արտայայտութիւններ առ այժմ տեսական նշանակութիւն մը միայն ունին։ Նոյն իսկ Մէյէնտօրֆ իշխանին կողմէ ֆրանսական լրագրի մը թղթակցին եղած յայտարարութիւններն ալ պէտք է կարեւորութենէ զուրկ նկատել։ Ռուսիոյ ձեռնհաս շրջանակները պիտի չխորհին հաշտութեան վրայ, մինչեւ որ ռուսական բանակը վճռական յաջողութիւն մը ձեռք չբերէ։»

— Ֆրանքֆուրթէր Ցայթունկ կը հերքէ գերման թերթի մը այն լուրը թէ անգլիական ամենաբարձր շրջանակներ [illegible] դիտումը կը գտնուին՝ [illegible] Պալթիկի ռուսական նաւատորմին. [illegible] թոյլ տալու համար։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

ՃԱՓՈՆՆԵՐԸ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԻ ՍԿՍԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 սեպտ.— Անգլիական թերթի մը թղթակիցը կը հեռագրէ թէ արտաքին երեւոյթներէն դատելով՝ Ճափոնները յարձակողականի սկսած են Մուքտէնի մէջ ռուս զինուորներուն ճակատին դէմ։

—Թօքիօէն կը հեռագրեն թէ Լիաօ-Եանկի մէջ ամրութիւններու շինութիւնը աւարտած է, Ճափոնները նոյն տեղին հիւսիսային կողմի դիրքերն ալ ամրացուցած են։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Մուքտէնէն կը հեռագրեն թէ Լինեւիչ զօրավարին վերջապահներն ալ Մուքտէն ժամանած ըլլալով հիմա այդ զօրաբաժինը ամբողջութեամբ Քուրոբաթքին զօրավարին տրամադրութեանը տակ կը գտնուի եւ Հօլուէրէյի մէջ միացած է անոր բանակին։

—Քուրոբաթքին զօրավարը հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Ռուսիոյ կայսեր.— «Սամսոնով զօրավարը յաջողեցաւ բազմաթիւ ոչխարներ գրաւել Ճափոններուն ձեռքէն։ Ճափոնական հեծելազօրքերու մաս մը թակարդի մէջ իյնալով բաւական կորուստ տուաւ։»

ԲԱՐԻԶ.— Քուրոբաթքին զօրավարը կը հեռագրէ թէ Ճափոնները յաճախ հետազօտութիւններ կը կատարեն եւ միշտ կը հալածուին ու ետ կը մղուին ռուս հեծելազօրքերու կողմէ, ծանր կորուստներու ենթարկուելով։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ԼՈՆՏՈՆ.— Չէ-Ֆուէն կը հեռագրեն թէ Ճափոնները նոր զինուորներ ցամաք հաներ են Տալնի։

— Բորթ-Արթուրի ռմբակոծութիւնը հետզհետէ կը սաստկանայ։ Ամրոցներ քանի անգամներ Ճափոններուն ձեռքը կ՚իյնան, սակայն Ռուսները վերստին կը գրաւեն զանոնք։

ՎԻԷՆՆԱ.— Բորթ-Արթուրի պաշարումը սկսելէն ի վեր Ճափոններուն կորուստը երեսուն հազար հոգի եղած է, Չէ-Ֆուէն հաղորդուած տեղեկութեան մը նայելով։

ՆԱՒԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

ՎԻԷՆՆԱ.— Զինուորականներու այն զրոյցը թէ ճափոնական նաւատորմին եւ Վլատիվոսթոքի ռուսական մասնատորմին միջեւ ճակատամարտ մը տեղի ունեցած ըլլայ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Այս տեղի կիսապաշտօնական շրջանակներուն մէջ կը յայտարարուի թէ Ռուսիա մօտերս գերման դրամատէրներու դիմելով պիտի ընէ հինգհարիւր միլիոն մարքի փոխառութիւն մը ընելու համար եւ թէ այդ դրամատէրները, գերման կառավարութեան թելադրութեամբ, կարեւոր եղած դիւրութիւնները պիտի ընծայեն։

—Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարութեան օգնական Պ. Զինովիէվ կայսրութեան Ծերակոյտին անդամ անուանուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Ռուսիա բանակցութիւն կը կատարէ՝ չորս յածանաւեր յանձնարարելու ֆրանսական գործարանի մը։

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերմանիոյ նախարարապետ Ֆոն Պիւլով կոմսը տեսակցութեան մը պահուն յայտարարեց թէ Իտալիոյ նախարարապետ Պ. Ճիոլիթթիի հետ ունեցած տեսակցութիւնը անձնական յարաբերութեանց արդիւնք է, թէ Ռուսիոյ եւ Ճափոնի պատերազմին միջնորդելու մասին խօսք եղած չէ եւ թէ Գերմանիա բնաւ դիտաւորութիւն չունի այդ տեսակ միջնորդութիւն մը ընելու եւ այդ մասին կատարելապէս պիտի հետեւի Ֆրանսայի ընթացքին։

ՀՌՈՄ.— Պ. Ճիոլիթթի Ֆոն Պիւլով կոմսին հետ տեսակցած պահուն, իտալական երկաթուղիներուն գերման դրամատէրներու կողմէ գնման խնդրոյն վրայ խօսեր է։

* * *

ՎԻԷՆՆԱ.— Ռումանիոյ թագաւորը Վիէննա ժամանեց եւ ընդունուեցաւ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր կողմէ, որուն հետ տեսակցեցաւ։

ՌՈՒՍԻԱ

Կատարինէ Բ ի արձանին բացման առթիւ.—Ներքին գործոց Նախարարին յայտարարութիւնը.—Լեհերը ու Հրեաները.—Գաւառի մամուլը։

Բեդերսպուրկ 26 սեպտ.— Կատարինէ Բ.ի արձանին բացումը առաջին պաշտօնական գործը եղաւ նոր նախարար Սվիաթօփոլք-Միրսքի իշխանին, Վիլնայի մէջ, որուն կուսակալ եղած է, նախարարը հրաւէրներ ուղղեց երեք նահանգներու լեհ ազնուականութեան ամենէն ազդեցիկ ներկայացուցիչներուն։ Այդ հրաւէրին առթիւ պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ նախարարին, որ այս առթիւ յայտարարութիւններ ըրաւ։ Իշխանը ըսաւ թէ լեհ ազնուականները հրաւիրած էր, անկեղծ բացատրութիւն մը ունենալու համար եւ թէ չէր ուզեր Լեհերու վարանումին վրայ՝ արձանին բացման հանդէսին մասնակցելու համար։ Կատարելապէս համոզուած գտնուեցաւ այս մասին Լեհերու ունեցած զգացումներուն. բայց խորհուրդ տուաւ որ բանականութեան ձայնին անսան, քանի որ արձանը Վարշաւիոյ մէջ չկանգնեցաւ, Լեհերուն դիւրազգածութիւնը չվիրաւորելու համար։ Նախարարը յայտարարեց թէ Ռուսիոյ մէջ բնակող զանազան ժողովուրդներ օրէնքի առջեւ հաւասար են, ամէն կերպով. մանաւանդ հիմա, երբ անոնք անխտիր արիւն կը թափեն Մայրագոյն Արեւելքի մէջ։ Լեհերուն նկատմամբ ունեցած բարեացակամութիւնը ի վեր հանեց նախարարը եւ յորդորեց որ լեհ ազնուականները ներկայ գտնուին արձանին բացման։ Ազգերու եւ կրօնքներու մասին լայն ներողամտութեան մը պէտքը յայտնած ըլլալով, կայսրն ալ համամիտ գտնուած էր։ Նախարարը յարեց թէ լեհ ազնուականները լաւ բան մը ըրած պիտի ըլլային ներկայ գտնուելով արձանին բացման, այդպէս իրենց հաւատարմութիւնն ու անձնուիրութիւնը ապացուցած կ՚ըլլային. որով ինք նախարարն ալ պիտի կրնար ազդուօրէն աշխատիլ բացառիկ օրէնքներու ջնջման։

Սվիաթօփոլք Միրսքի իշխանին այս բանախօսութիւնը ունեցաւ իր արդիւնքը. Վեց նահանգներու լեհ ազնուականները որոշեցին որ այդ կողմերու Լեհերը մասնակցին արձանին բացման հանդէսին։ Փոքրամասնութիւն մը միայն հակառակեցաւ։ Ներքին գործոց նախարարը Վիլնայէն մեկնելէն առաջ, երկու բանախօսութիւններ ըրաւ, մէկը Հրեաներուն ուղղուած, միւսը՝ օրագրողներուն։ Վիլնայի հրեայ համայնքին պատուիրակութիւն մը ընդունելով ըսաւ թէ ընդհանուր կերպով պիտի զբաղի իրենցմով, եւ թէ երբեք կատարեալ վստահութիւն ունին կառավարութեան անօրինած արդար միջոցներուն վրայ։ Մամուլի ներկայացուցիչներուն ալ սա գաղափարը յայտնեց թէ գաւառի մէջ մամուլը մեծ դեր կրնայ կատարել, երկրագործական համայնքներու ճշմարիտ շահերը պաշտպանելով եւ դիւրացնելով կառավարութեան դժուարին գործը։ Յարեց թէ ինք մեծ բարեկամ եղած էր գաւառական մամուլին, երբ անոր ձայնատարը կ՚ըլլար բնակչութեան ճշմարիտ պէտքերուն։ Սվիաթօփոլք-Միրսքի իշխանը երէկ Բեդերսպուրկ մեկնեցաւ, Վիլնայի ժողովրդեան ցոյցերուն մէջ, ուր երեք տարի կուսակալ եղած է, գրաւելով տեղւոյն բնակչութեան համակրանքը։

ԻՏԱԼԻԱ

Մարգարիտա մայր-թագուհիին մէկ նամակը.— Գահաժառանգին մկրտութեան հանդէս յետաձգուած.— Վեզուվի բորբոքումը։

Հռոմ 26 սեպտ.— Մարգարիտա մայր-թագուհին սա նամակով պատասխանած է Հռոմի քաղաքապետին շնորհաւորական հեռագրին, Գահաժառանգին ծննդեան առթիւ.— «Իմ կեանքիս մէջ վայրին մէջ, շատ քաղցր խնդութիւն մը միայն կրնար վերապահուած ըլլալ ինծի, Իտալացիները սիրելու եւ անոնցմէ սիրուելու համար փթթող մաղթանք էակը։ Անտարակոյս չեն պակսիր փառքի, անձնուրացութեան եւ գոհողութեան օրինակներ, որոնցմէ կրնայ մարդ ներշնչուիլ։ Այսօր դրուած անունը պարզ մը կը ներկայացնէ եւ հաւատք մը կը ներշնչէ։ Յուզումով եւ երախտագիտութեամբ կ՚ընդունիմ Հռոմի ժողովրդեան մաղթանքներն եւ սիրալիր շնորհակալութիւններ կը յայտնեմ ձեզի։»

— Իտալական լրագիրները կ՚ըսեն թէ Գահաժառանգին մկրտութեան պաշտօնական հանդէսը պիտի կատարուի Հռոմի մէջ, նոյեմբեր ամսուն, թագուհիին մայրաքաղաք դառնալուն պէս։

—Վեզուվը սաստիկ բորբոքման մէջ է։ Զօրաւոր պայթումներ տեղի կ՚ունենան եւ հրաբուխը անհագին բարձրութեամբ հրեղէն սիւներ կ՚արձակէ։ Ճոպանաւոր երկաթուղիին վերի կայարանը այրեցաւ։ 18,000 քիլօ ծանրութեամբ քարի կտոր մը ինկաւ Ատրիօ տէլ Քավալլօի վրայ։

ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾՆԵՐ

Երկաթուղիի արկած.—Ցաւալի արկած մը դպրոցի մէջ —Բազմաթիւ զոհեր։

Ուղեւորներու կառախումբ մը, որ Նոքսվիլէն Սալզպրի (Մ. Նահանգներ) կ՚երթար, Նիւ-Մարքէթի մօտ ընդհարեցաւ Պ. իսթըլէն եկող ուղեւորի ուրիշ կառախումբի մը։ Երկու կառախումբերուն վագոնները ջարդուփշուր եղան։ Վաթսուներինգ հոգի սպաննուեցան եւ հարիւր քառասունհինգ հոգի վիրաւորուեցան։

— Զինչինաթիի (Մ. Նահանգներ) մէջ դպրոցի մը մէջ ցաւալի արկած մը պատահեցաւ։ Մինչ աշակերտները կը խաղային զբօսավայրին մէջ, տախտակամածը փլաւ ու տղաք նկուղի մը մէջ ինկան, ուր չորս ոտք ջուր կար, կայուռքներէն եկած։ Տասը աշակերտ, իննէն տասներկու տարեկան, խեղդուեցան. Տասներկու տղաք ազատուեցան, որոնց վերջին կեանքը վտանգի մէջ է, աղտոտ ջուր կուլ տալնուն համար։

ԳԼԸՃԶԵԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

Գատըգիւղ Եէնի-Եօլ Խրիստոֆորեան փողոց

ԹԻՒ 6

ԺԷ-ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանիս Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ այս տարեշրջանին առթիւ իր աւելի ընդարձակած Ծրագրին, Հայ. Թուրք. Անգլ. Ֆրանս. Այլ. եւ աղջկանց համար Դաշնակ-Ջութակ-Գործի վրայ աւելցուցած է նաեւ Ֆրանս. լեզուի կանոնաւոր ուսուցում, առանձնութեամբ Ֆրանսերէն խօսակցութեան։

Շրջանը սկսած է, 1 սեպտ. Դի. Դիմել Վարժարանիս Տնօրէնութեան։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Պէրաթի նահանգին Նովլեսս գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Բէրլինի նախկին կառավարիչ Հաճի Րէշիտ փաշա։

—Խարբերդի նահանգին Օվաճըգ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Տիրէգ գաւառակին գայմագամ Իզզէթ էֆ.։

—Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Պրուսայի նահանգին հաշուակալութեան դիւանին ընդհանուր հաշիւներու քարտուղար Սէլամի պէյի։ Միւթէմայզի աստիճան՝ Հէբէքէի կայս. գործարանին առաջին ուսուցիչ Ֆէյզի էֆ.ի եւ Հալէպի Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ Բէհմալ պէյի։

—Ինզիպաթութեան ատեան՝ Այտընի նահանգին կայս. կալուածներու վարչութեան Տնօրէնի օգնական դեր-գնդապետ Հաճի Տավֆիգ պէյի։

—Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պրուսայի նահանգին կրթական Տնօրէն Ազմի պէյի, Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ դեղագործ Վասիլաքի Թասարիսի էֆ.ի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆագաթ՝ բժշկական վարժարանին ուսուցիչներէն Տօքթ. Ֆերիդ Համտի փաշայի կնոջը։

ՇԱՔԻՐ ՓԱՇԱ.—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, սենեկապետ Ֆարիգ պէյ երէկ տասնը կայս. անձնական սպայակոյտին հրամանատար Շաքիր փաշայի պալատը երթալով առողջութիւնը հարցուց։ Շաքիր փաշա ապաքինած ըլլալով, երէկ կայս. Պալատ գնաց եւ հիւանդութեանը միջոցին ցոյց տրուած կայս. հոգածութեան համար երախտագիտութիւն մատուցանելով արժանացաւ կայս. մեծարանաց։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարար Ապտիւրրահման փաշա, հիւանդ ըլլալով, քանի մը օրէ ի վեր իր պաշտօնատեղիէն բացակայ կը գտնուի։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Ֆրանսայի Թրէզօ նաւագործարանին չորս Թօրփիլանաւ յանձնարարուեցաւ՝ ժամը 28 ծովային մղոն արագութեամբ։ Ատոնց յատակագծերը եւ պայմանագրութիւնները պատրաստուելով, զրկուեցան զինուորական ապառազինմանց վերատեսչութեան։ Թօրփիլանաւերուն շինութիւնը մօտերս պիտի սկսի։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ Նոր կուսակալ Րէուֆ փաշա, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին, Ներքին եւ Արտաքին գործոց Նախարարներուն եւ պետական Խորհուրդին նախագահին հետ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ոստիկան-զինուորներու հրամանատար Միրլիվա Էօմէր Լուֆթի փաշա, Պէշիքթաշի հրամանատար Հաճի Հասան փաշայի եղբայրը, քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ է։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒ Պատրիարքին Կ. Պոլսոյ փոխանորդը, երէկ, Եվգաֆի պաշտօնարանը երթալով շնորհակալական այցելութիւն տուաւ Նախարար Թիւրխան փաշայի։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.—Կրթական Նախարարութեան պաշտօնեաներէն Մէհմէտ Հիլմի էֆ. ծրագիր մը պատրաստելով Մեծ-Եպարքոսին, հաշուի կարեւոր [illegible] մը ցոյց տուաւ զինուորական ապառազինմանց համար։ Այդ ծրագիրը յանձնուեցաւ զինուորական ապառազինմանց վերատեսչութեան։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տըֆէ, որ արձակուրդով Բարիզ կը գտնուի, հոկտեմբերի կէսին (Ն. Տ.) Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

—Օսմ. Պանքային կողմէ Երուսաղէմի եւ սուրիական Տրիպոլսոյ մէջ հաստատուած ճիւղերը մօտերս գործառնութեան պիտի ձեռնարկեն։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, յառաջիկայ շաբթու արձակուրդով Լոնտոն պիտի ուղեւորի։ Անոր բացակայութեանը միջոցին գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ դեսպանատան խորհրդական Պ. Թաունլէյ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիպէրշթայն եւ կինը երկուշաբթի օրը Կ. Պոլիս պիտի դառնան։

ԻԶՄԻՐ-ԱՅՏԸՆԻ երկաթուղիին Ընկերութեան բաժնետէրերուն ընդհանուր ժողովին վերջնական գումարման մէջ նկատողութեան առնուեցան 1904ի առաջին վեցամսեային հաշիւները։ Հասոյթն է 59,184 ոսկի, անցեալ տարի 55,648 ոսկի էր։ Վարչական Խորհուրդը աւելի շահաբաժին որոշած է։

ԿՈՒՐՏՃԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒՆ հնացած մասին վաճառման վրայ զանազան զրոյցներ կան. «Մոնիթէօր» կ'ըսէ թէ Մեթիւլէի Պանքային վարչական Խորհուրդը այդ մասին դեռ որոշում մը չէ տուած։ Անոր ապացոյցն ալ այն է որ այդ շոգենաւերը առաջուան պէս կը շարունակեն իրենց երթեւեկութիւնները։ Նոյն վարչական Խորհուրդը այսօր կը գումարուի այդ մասին որոշում մը տալու համար։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպանատան օգնական Թարգման Պ. Կրամմաթիքոպուլօ, երէկ, այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին։

ԻԶՄԻՐԻ շոգենաւային Համիտիէ Ընկերութիւնը Պայրագլըի իր նաւարանին մէջ նոր շոգենաւ մը շինել տուեր է՝ Օսմանիէ, որ սկսեր է երթեւեկել Իզմիրի եւ Գարշըեագայի մէջտեղը։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Սեպտ. 4 ի գիշերը Րաղաէի մէջ երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է. Նախքան անգամ ալ աւելի թեթեւ։ Հետեւեալ գիշերն ալ երկու անգամ թեթեւ ցնցումներ զգացուեր են։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան գործակատար Պ. Պաբօթ, Պ. Բուաքարէի հետ, երէկ այցելութիւն տուաւ դեսպաններէ ոմանց։

ՍԱՄՈՍԷՆ կը գրեն սեպտ. 8 Թուականով որ երկրաշարժի ցնցումները բոլորովին դադրած ըլլալով, ժողովուրդը որ բացօթեայ կը բնակէր, իր տուները վերադարձեր է։ Դուրսէն ալ նպաստներ կուգան երկրաշարժէն տուժեալներուն համար։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ առաջին դատարանին նախագահ անուանուեցաւ անդամներէն Օսման պէյ։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ.—Առողջապահական Խորհուրդը որոշեց որ Իզմիրէն մեկնողները, շոգենաւ նստելէ առաջ, բժշկական քննութեան ենթարկուին եւ առողջ եղողներուն մեկնումը միայն արտօնուի։ Շոգենաւերը ուղղակի Քլազոմէնի մաքրանոցը երթալով հոն մուկերու ջնջումը եւ ախտահանութիւնները պիտի կատարուին։ Կ. Պոլիս եւ ուրիշ տեղեր երթալիքներն ալ բժիշկ ունեցող առաջին կայաններուն մէջ բժշկական քննութեան պիտի ենթարկուին։

ՇԻՐՔԷԹԻ 50 Թիւ շոգենաւը, երէկ առտու, Րումէլի Հիսարի եւ Պէյքօզի մէջտեղը քիչ մնաց որ ընդհարուէր [illegible] անգլիական Աfkr շոգենաւին հետ, սակայն 50 Թիւին նաւապետը ժամանակին հարկ եղածը ընելով վտանգին առաջքը առաւ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Երէկ ժամ 8 40ին կամուրջէն Գատըգիւղ գացող Ֆէրահ շոգենաւին ուղեւորներէն մէկը, Ախօր Գաբուի բացերը, ինքզինքը ծովը նետեց, բայց մինչեւ որ ծովէն հանեցին խեղդուած էր։ Վրան խուզարկելով [illegible] փարա եւ Թաղէօս անունը կրող կնիք մը գտնուեցաւ։ Մարմինը կամուրջ տարուելով Ղալաթիոյ Հայոց եկեղեցին փոխադրուեցաւ։ Ո՛վ ըլլալը դեռ յայտնի չէ։

Ապահովագրական Ընկերութեան մը համար քննիչ մը կ'ուզուի։ Դիմել Ալալէմճի խան Թիւ 4։ 3–3

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԱՄԵՆ. Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ
Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը եւ Ս. Պատրիարք Հայրը, այսօր, ժամ 4ին, մեկնեցան Պատրիարքարանէն՝ ներկայ գտնուելու համար Սէլամլըգի հանդէսին։ Նոյնին Ամենապատուութեան դէմ նստած էր, առաջին կառքին մէջ, Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Արիս էֆ.ն։ Երկու հեծեալ բարապաններ կ'ուղեկցէին կառքին։

Երկրորդ կառքին մէջ նստած էին Կ. Պոլսոյ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպիսկ. եւ Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Գէորգ եպիսկ., իրենց հետ ունենալով Իսկէնտէրոնի վաճառականներէն Գառնիկ էֆ. Գալուստեան։

Երրորդ կառքին մէջ նստած էին Հալէպի առաջնորդ Տ. Կարապետ Վրդ. Տ. Կարապետեան եւ Տ. Եզնիկ Վրդ. Պապեան։ Չորրորդ կառքին մէջ՝ Պէրաթի նախորդ հովիւ Տ. Ներսէս Վրդ. Խաչպեան եւ Տ. Վաղարշակ Վրդ.։

⁂ Ս. Պատրիարքը երէկ Երուսաղէմատուն երթալով, տեսակցեցաւ Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսին հետ։

⁂ Սեբաստիոյ Հայ-Հռովմէականաց Առաջնորդ Հաճեան Սահակ Արքեպ. եւ Մալաթիոյ Առաջնորդ Խաչատուրեան Միքայէլ եպիսկ. երէկ Երուսաղէմատուն երթալով, բարի գալստեան այցելութիւն տուին Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Տ. Սահակ Սրբազանին։ Հայ-Հռովմէական եպիսկոպոսները դրան դիմաւորուեցան Տ. Կարապետ եւ Տ. Ներսէս Վ.ներէ եւ առաջնորդուեցան յատուկ սենեակ մը, ուր քիչ մը հանգիստ առնելէ ետքը Ներկայացան Ս. Կաթողիկոսին։ Խօսակցութիւնը դարձաւ թեմական գործոց եւ թեմերու հոգեւոր բաժանմանց վրայ։ Ներկայ էր նաեւ Ս. Պատրիարքը։ Տեսակցութիւնը շատ սիրալիր եղաւ եւ Հայ-Հռովմէական Առաջնորդներուն պատուասիրութիւններ եղան։

Առաջնորդները յետոյ Մայր եկեղեցի իջնելով, համբուրեցին բեմին վրայ դրուած Աւետարանը եւ մասունքը եւ հինգ վայրկեանի չափ աղօթելէ վերջը, եկեղեցւոյն զանազան մասերը այցելեցին, մասնաւորապէս Ներսէս Պատրիարքի եւ Գազազ Յարութիւն Ամիրայի շիրիմները։ Աչքէ անցուցին նաեւ Ս. Կաթողիկոսին համար յատկապէս պատրաստուած Ս. Աթոռը, որ դասին ձախ կողմը դրուած է. այս առթիւ իրենց առաջնորդող Տ. Ներսէս եւ Տ. Կարապետ վրդ.ները բացատրեցին թէ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը Ս. Էջմիածնի Կաթողիկոսին փոխանորդը ըլլալով, իր աթոռը դասին աջ կողմը կը գտնուի։ Այցելուները շնորհակալութիւն յայտնելով իրենց եղած պատիւներուն համար, գոհ տպաւորութեամբ մեկնեցան։

⁂ Երէկ, Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմէ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին այցելեցին ատենապետ Վսեմ. Պօղոս էֆ. Կիւլպէնկեան, Յարութիւն էֆ. Ասլանեան, Տիգրան էֆ. Մանուկեան եւ Գրիգոր էֆ. Եվրէնեան, ինչպէս նաեւ Հիւանդանոցի Տնօրէն Յակոբ էֆ. Համամճեան։ Հիւրերը առաջնորդուեցան դահլիճ ուր Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան Ներկայացուց զանոնք Ս. Կաթողիկոսին։ Հոգաբարձութեան Ատենապետ Վսեմ. էֆ.ն յանուն իր պաշտօնակիցներուն եւ յանուն Հիւանդանոցի պատսպարեալց՝ բարի գալուստ մաղթեց, յայտարարելով որ մեծ բարերարութիւն մը պիտի ըլլայ Հիւանդանոցի պատսպարեալներուն համար Ն. Ս. Օծութեան օրհնութիւնը ընդունիլ։ Կիւլպէնկեան էֆ. յայտնեց որ Ն. Ս. Օծութեան Կիլիկիոյ Կաթողիկոս ընտրուիլը լաւագոյն տպաւորութիւն մը թողած էր արդէն մեր համայնքին ամէն դասակարգերուն վրայ եւ ինքզինքնին բախտաւոր կը նկատէին, իրենց կարգին, մօտէն վայելելու համար Ն. Ամենապատուութիւնը եւ ստանալու համար իր հայրական օրհնութիւնը։ Ս. Կաթողիկոսը շնորհակալութիւն յայտնելով Վսեմ. Ատենապետին, ըսաւ որ հեռուէն լսած էր արդէն իրենց ամէնուն ալ բարի համբաւը եւ Հիւանդանոցին նկատմամբ ցոյց տուած հոգածութիւններն ու զուրգուրանքներն։ Շնորհակալութիւն յայտնեց անոնց հրաւէրին համար եւ յոյս յայտնեց որ պատեհ առթիւ պիտի այցելէ Հիւանդանոցը։

⁂ Վսեմ. Աբիկ էֆ. Ունճեան եւս, իր հետ ունենալով Տիգրան էֆ. Բարղամեանը, երէկ Երուսաղէմատուն գնաց, Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին գալուստը շնորհաւորելու։

Ս. Կաթողիկոսը հայրական սիրալիր մեծարանքով ընդունեց Ն. Վսեմութիւնը, որ տեղեկանալով թէ Ատանայի մէջ վարժարանի մը շինութեան պէտքը կայ, մասնակցութիւն յայտնեց այդ կրթական պէտքը իր անձնական ծախքով գոհացնելու։ Ս. Կաթողիկոսը Ն. Վսեմութեան այս քաջալերիչ յօժարամտութենէն խիստ գոհ մնալով իր հայրական օրհնութիւնները ձօնեց Ունճեան հարազատներուն՝ այս պարագան բարեդէպ սկզբնաւորութիւն մը նկատելով Կիլիկիոյ կրթական եւ եկեղեցական պէտքերուն համար, հանրութենէն իր ակնկալած օժանդակութեան։

Վսեմ. Աբիկ էֆ. Ունճեան եւ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան Պատ. անդամները պտտեցան Երուսաղէմատան ամբողջ յարկերը եւ Ս. Կաթողիկոսին հանգստութեանը համար եղած պատրաստութիւններուն առթիւ գոհունակութիւն յայտնեցին Երէցեան Սրբազանին։

⁂ Ն. Ամենապատուութեան երէկ այցելեցին նաեւ Աբրահամ էֆ. Ֆրէնկեան, Մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը, Մարկոս էֆ. Աղաբէկեան, մայրաքաղաքս գտնուող Ատանացի վաճառականներ եւն.։

⁂ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին Իզմիր ժամանած պահուն վաճառականութեամբ այնտեղ հաստատուած Քերոբէ էֆ. Թօփալեան Մարիա-Թէրէզայի մէջ այցելելով Ն. Ս. Օծութեան, յանուն Թօփալեան եղբարց խոստացած է տարեկան 120 ոսկի նպաստ յատկացնել Կիլիկիոյ [illegible] դպրոցներուն։

Պաւլրէնլի Թաղ. Խորհուրդը դարձեալ խնդրած է Պատրիարքարանէն որ Մասիֆեան քահանային վերստին պաշտօնավարելուն հրաման տրուի։

— Արաբկիրի Գաւառ. վարչութիւնը եօթը անձերէ բաղկացած Տնտես. Խորհուրդ մը կազմած եւ տեղեկագրած է Պատրիարքարան։

— Խզաթի կառավարիչը Զարեհնեց այցելելով, Առաջնորդ Տ. Կորիւն վրդ. քահանաներու եւ դպիրներու ընկերակցութեամբ դիմաւորած է Ն. Վսեմութիւնը, որ յաջորդ օրը փոխադարձ այցելած է առաջնորդարան, սիրալիր ընդունելութիւն մը գտնելով։

— Պաւրալլի Թաղ. Խորհուրդը խնդրած է որ տեղւոյն Տ. Դաւիթ քահանան հեռացուի այն տեղէն։

—Արմաշի այս տարուան ուխտագնացութիւնը անցեալ տարուընէն աւելի արդիւնաւոր եղած է։ Գոյացած հասոյթն է 750 օսմ. ոսկի։ Այս գումարին մէջ է բանկալի հասոյթը՝ 20,000 ղշ., մինչ անցեալ տարի 12,000 ղշ. էր։ Իսկ Չարխափան Ս. Աստուածածնի գանձանակէն գոյացած է 10,000 ղշ., մինչ անցեալ տարի 6000 ղշ. էր։

—Ռոտոսթոյէն կը գրեն սեպտ. 15 Թուակ.—«Աշվերացի տօնին առթիւ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ արարողութեանց նախագահեց վիճակիս Նորընտիր Առաջնորդ Տ. Վահրիճ Ծ. Վարդապետ։ Երկուշաբթի առաւօտ ալ հանդիսաւոր Ս. պատարագ մատոյց՝ քաղաքիս 2 Թաղերէն հաւաքուած երկսեռ խուռն բազմութեան մը Ներկայութեան. քարոզի նիւթին մէջ մեր կը կապէր Թաղին կրթական խնդիրը. քաջալերիչ վարդապետը յորդորեց Թաղեցիները՝ [illegible] չըլլալ, զի հոկտեմբերի սկիզբները Յիսուսեան Նորաշէն վարժարանը պիտի վերաբացուի կանոնաւոր կերպով։ Յետ ուղերձման Ս. պատարագի՝ պատարագիչ Հ. Սուրբը հանդիսաւորապէս Յիսուսեան վարժարան երթալով օրհնեաց ներկաները եւ ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր Թանկագին կենաց համար։ Ս. Խաչի երկուշաբթին, վաղեմի սովորութեան համեմատ, մատաղ կը բաժնուի ամէն հասարակութենէ Ներկայ եղող բազմութեան. այս առթիւ մատաղացուն ալ կը հաւաքուի. այս տարի այդ հանգանակութիւնը չա՛տ արդիւնաւոր եղաւ՝ Թաղ. Խորհուրդի եռանդուն աշխատութեան շնորհիւ։»

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Ինչպէս որ կ'երեւայ այս օրուան Պաշտօնականներէն, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհել Հայ-Հռովմէականաց Պատրիարքական Փոխանորդ Տ. Աւետիս Արք. Արփիարեանի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սըվազի Հայ-Հռովմէականաց Առաջնորդ Սահակ արք. Հաճեանի, Մարտինի առաջնորդ Յովսէփ արք. Կիւլեանի եւ Կ. Պատրիարքական մասնաւոր քարտուղար Իգնատիոս վրդ. Մալեզեանի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Օգոստինոս արք. Սայեղեանի, Տրապիզոնի առաջնորդ Ստեփան եպիսկ. Սրբիկեանի, Էրզրումի առաջն. Կարապետ եպիսկ. Քչուրեանի, Մալաթիոյ առաջն. Միքայէլ եպիսկ. Խաչատուրեանի, Մարաշի առաջն. Յովհաննէս եպիսկ. Մուրատեանի, Տիգրանակերտի առաջն. Անդրէաս եպիսկ. Չէլէպեանի, Կեսարիոյ առաջն. Մատթէոս եպիսկ. Սիւլեանի, Մուշի առաջն. Ներսէս եպիսկ. Ճնայեանի եւ Խարբերդի առաջն. Ստեփան եպիսկ. Իսրայէլեանի.

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՓԼ)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԹՕՔԻՕ, 29 սեպտ.—Ռիւթէր կ'ըսէ.—«Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը յայտարարուի թէ նոր զօրահանութեան հետեւանքով երկու հարիւր հազար հոգի պիտի աւելնայ պատերազմի դաշտը գտնուող ճափոնական զինուորներուն վրայ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Քուրոփաթքին զօրավարը իր այն տեղեկագրին մէջ զոր երէկ հրատարակեցինք, ըսած է նաեւ թէ սեպտ. 26ին Օրէնպուրկի Խազախներուն շրջուն պահակախումբ մը թակարդ մը լարեր է ճափոնական հեծելախումբերուն դէմ։ Ճափոնները, պատասխանելէ ետք Խազախներուն հրացանաձգութեան, հարկադրուեր են նահանջել եւ քաշուիլ։ Ճափոնները կարեւոր կորուստներ ունեցեր եւ քանի մը մեռեալներ Թողուցեր են։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ռումանիոյ Թագաւորը հոս հասաւ։ Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը այցելութիւն տուաւ անոր։ Տեսակցութիւնը որ ժամ մը տեւեց, շատ սիրալիր էր։

—Կէսօրէն ետքը Ռումանիոյ Թագաւորը ժամու մը չափ խորհրդակցեցաւ Աւստրիա-Հունգարիոյ արտաքին գործոց Նախարար Կոլուխովսքի կոմսին հետ։

—Իրիկուան Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը ճաշ մը տուաւ։ Ներկայ գտնուեցան Ռումանիոյ Թագաւորը, հետեւորդները եւ Վիեննայի ռումանական դեսպան Պ. Կիքա։

ԹՈՒՐԻՆՕ.—Իտալիոյ Նախարարապետ Պ. Ճիօլիթթի վերադարձաւ Համպուրկէն, ուր տեսակցած էր Գերմանիոյ Նախարարապետ ֆոն Պիւլօվ կոմսին հետ։

ՏՐԷԶՏԸ.—Սաքսոնիոյ Թագաւորին առողջական վիճակը զգալի կերպով բարուոքեցաւ։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Պաշտօնաթերթը մօտերս պիտի հրատարակէ արքայական հրամանագիր մը որ Սքուփշինան սովորական նստաշրջանի համար նիստի կը հրաւիրէ հոկտ. 14ին։ Ուրիշ հրամանագրով մըն ալ Սքուփշինան պիտի յետաձգուի։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Ներքին գործոց Նախարար Սվիաթօփոլք Միրսքի իշխանը, նոյն Նախարարութեան պաշտօնատարները ընդունելով, յայտարարեց թէ պէտք է անկեղծ եւ բարեացակամ ընթացք մը ունենալ գոյութիւն ունեցող հաստատութեանց եւ ժողովուրդին հանդէպ, վասն զի, յարեց Նախարարը, փոխադարձ վստահութեամբ միայն կարելի է նպաստաւոր արդիւնքներ ձեռք բերել։

—Հեռագրական ռուս գործակալութիւնը կը հերքէ այն լուրը թէ վերջերս հակահրէական անկարգութիւններ պատահած ըլլան Քիշնեւի մէջ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 29 սեպտ. — Հելլենական նաւատորմիղը որ Թուլոն կը գտնուէր, այսօր ճամբայ ելաւ դէպ ի Սպանիա։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ
ՎԵՑ ՀԱԶԱՐ ՃԱՓՈՆՆԵՐ ՄԵՌԱԾ

ԲԱՐԻԶ, 30 սեպտ. — Ճափոնական բանակը հետզհետէ աւելի կը սեղմէ Պորթ-Արթուրի պաշարման շրջանակը։

—Ամրոցի մը վրայ կատարուած յարձակումին առթիւ վեց հազար Ճափոններ սպաննուեցան ականի մը պայթելէն։

ՊԵՐԼԻՆ. — Պերլինէր Թակէպլաթ կը ծանուցանէ թէ Գերմանիոյ կայսրը յառաջիկայ նոյեմբերին տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Անգլիոյ Թագաւորին հետ։

ԲԱՐԻԶ. — Քաղաքական ձեռնհաս շրջանակներուն մէջ բացարձակապէս կը հերքուի այն զրոյցը թէ Կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան պիտի յաջորդէ Պետերսպուրկի դեսպան Պ. Պոմբարի։ Պ. Քոնսթան արձակուրդը անցուցած է Լօ-է-Կարոնի իր կալուածներուն մէջ եւ մօտերս Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

ԷՔՕԼ ՆԱՍԻՕՆԱԼ ՖՐԱՆՍԷԶ
ԱՂՋԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
Տիկնայք Ա. Տրվոյի ու Շաֆնէրի
վարչութեամբ

Դասախօսութիւնները Դոմաթիլլի դպրոցին (գիշերօթիկ) մէջ կը սկսին սեպտ. 6|19 երկուշաբթի օրը, իսկ Բէրայի վարժարանին (ցերեկօթիկ) մէջ սեպտ. 8|21ին, չորեքշաբթի օրը։

Տեղեկութեանց համար դիմել Բէրա, Նէմճէնէր փողոց, Թիւ 35։ 47 12—15

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 16 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	92	34
Չմէնէն բարձր գին	»	92	35
Չմէնէն վար գին	»	92	27
Րումէլիի երկաթուղի գոց.	Ֆր.	124	12
Չմէնէն բարձր գին	»	125	12
Չմէնէն վար գին	»	124	—

ԲԱՑՈՒՄ 17 Սեպտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	92	32
Րումէլիի երկաթուղի –	Ֆր.	125	62
Տէքքէճի Թալիքէ		92	31
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		430	—
Տէբբօզ		242	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	15
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	12
» ժուիսանս		2	02
» պարտաթուղթ		495	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		515	—
Թրանսվալ		83	—
Քրէտի Ֆոնսիէ էժիպսիէն Ա		282	—
» » » Բ		269	—
Լավրիոն		52	50
Անատոլի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	85
» պարտաթուղթ	«	532	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	17
Բարիզ » »	Ֆր.	23	—
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին մարքեա չէք	մարք	18	65
Վիեննա չէք	ֆիօր.	21	91

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	09
Անգլիական ոսկի	»	109	32
Բոլ Էմբէրիալ	»	99	20
Քրիմիզ	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	33
Մէճիտէ	»	—	—
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	6	62

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 Սեպտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ		88	50
Միացեալ պարտք	բաց.	84	57
	գոց.	84	63
Օսմանեան Պանքա		13	25
Թուրքական 1888-1889		91	—
Հելլենական 5 %		46	50
» Մօնօբօլ		48	—
Պուլկարական 1892		94	25
Էժիպսիէն իւնիֆիէ		106	50
Ճարոնական %		78	50
Թրանսվալ		4	30
Չարթըրտ		1	34
Խանտկապիթ		25	30

ԲԱՐԻԶ, 29 Սեպտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	75
Միացեալ պարտաթուղթ բաց.	Ղրշ.	86	25
գոց.	»	86	21
Օսմ. Ապահ. Պանքա	Ֆր.	588	—
Օսմանիէ	»	—	—
Րումէլի երկաթուղի	»	129	—
Օսմ. Ճորսաթաւուն	»	459	—
Օսմ Ռէժի	»	382	—
Բ. թօրքիթէ Թիւրք 4 %	»	530	—
Քրէտի Լիոնէ գուբոնը կտրած	»	1127	—
Իտալական Ռանթ	»	104	—
Սպանիական արտաքին	»	88	20
Աւստրիական	«	102	95
Թրանսվալ	»	88	—
Ռուսական 4 %, 1901	»	92	23
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	175
Դրամագլուխ	»	—	—

ՎԻԵՆՆԱ, 29 Սեպտեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	50
Րումէլի երկաթուղի	»	138	75
Օսմ. Ռէժի	»	345	—

ՊԵՐԼԻՆ, 29 Սեպտեմբեր

Միացեալ պարտաթուղթ	Ֆր.	84	75
Րումէլի երկաթուղի	»	130	75
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	108	60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	265

ՊՐԻՒՍԷԼ, 29 Սեպտեմբեր

Միացեալ պարտք	85	30
Րումէլի երկաթուղի	125	75

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ

ԱԶԴ։ — Անկէ առաջ պաշտօնական Զեկոյց մը ծանուցած էր հասարակութեան թէ Դրոշմատուրքի Նոր Կանոնագրին 20րդ եւ 79րդ յօդուածներուն մէջ նշանակուած թուղթերուն յատկացուելիք դրոշմաթուղթերը տակաւին տպագրուած եւ շրջաբերութեան հանուած չըլլալով, հարկատուները արտօնուած էին այժմ գտնուած դրոշմաթուղթերը գործածելու մայրաքաղաքիս մէջ մինչեւ Օգոստոսի վերջը եւ գաւառներու մէջ մինչեւ Սեպտեմբերի վերջը։ Թէեւ այս պայմանաժամերը աւարտած չեն տակաւին, բայց կը ծանուցանենք թէ նոր դրոշմաթուղթերէն մայրաքաղաքիս պէտքերուն բաւելու չափ տպագրուած, եւ դրոշմաթուղթ վաճառողներուն յանձնուելով շրջաբերութեան հանուած են Օգոստ. 19էն, այսինքն Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձի օրէն սկսեալ։ Սակայն հարկատուները կրնան մինչեւ որոշեալ պայմանաժամը, որ է ներկայ Օգոստ. ամսոյ վերջը, հին դրոշմաթուղթերը գործածել։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

18/31 Օգոստ. 1904

ԱՃՈՒՐԴ
ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌԱՒ

Յառաջիկայ երկուշաբթի, 2 հոկտ. առաւօտեան ժամը 10ին, Շիշլի, Օսման պէյի պողոտային քովը գտնուած Տիկէր Պէքճի փողոցին Թիւ 48 տան բոլոր կահոյքներուն վաճառումը պիտի կատարուի։ Այդ կահոյքներն են սալոնի, ննջասենեակի, ճաշարանի կահեր, գորգեր հայելիներ, աթոռներ, վարագոյրներ, խոհանոցի կազմածներ, եւն. եւն. նաեւ ԴԱՇՆԱԿ ՄԸ։

Բէրա, 28 սեպտ. 1904
Է. ՏԸ ՔԱՍԹՐՕ
Քոմիսէօր – Բրիզէօր
1–2

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԵԱՆԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏԵԱՆ ՎՐԱՅԻ ՑԱՐԿԸ
(ճիշդ [illegible] դէմ)

Նոյնը, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամելու դիւրութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամհանութիւն։ 42

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէսգիշեր) հիւանդներ կ'ընդունի։ 23–50

ԱՄԷՐ ՊԻՔՕՆ
Société Producteur de France, Péra
Ֆրանսական արտադրութեանց Ընկերութիւն
Բերա

ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒ
ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ ԶԱՆԱԶԱՆ
ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

AMER PICON
PHILIPPEVILLE
G. PICON
AMER PICON

ԱՄԷՐ ՊԻՔՕՆԸ, ամէնէն շատ քինքինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժերիական հողի յատուկ տունկերով։ Իր կազդուրիչ ու հակատենդային յատկութիւններուն համար է որ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ Առաւօտեան նօթի փորանց կամ ճաշէն առաջ առնուած ատեն՝ բարերար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելիին շնորհիւ՝ մարդուս սպառած ուժերը կը վերանորոգուին եւ տենդէ զերծ կը մնայ։

Ծանօթ. — Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառանիշը կեղծած ըլլալնուն։

Ամէր Պիքօն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել, որպէս զի կեղծերը չառնեն. պէտք է պահանջեն որ շիշերը Իւնիոն տէ Ֆապրիքանի դրոշմը կրեն։

Միակ Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ
Պ. Լ. ԲԱՐՄԱ.
Պ. Պ.

Բ. Պոնամի		Ղալաթիա
Ա. Ռէչչիօ		
Էքոնոմիք Գոօբէրաթիվ		Ղալ. եւ Բէրա
Ռոզարիօ Սիւլոնէ		»
Բաքաթօրուլօ եւ Մէլէթիատէս		»
Ժ. Սթավրօբուլօ		»
Քօթթաքի եղբարք		»
Վէնսան Գասապեան	(դեղավաճ.)	Կ. Պոլիս
Մէհմէտ Բեազիմ	»	»
Տ. Մեզիքի որդի եւ Ընկ.	»	»
Մ. Մեզիքի	»	»
Թ. Լինօ	»	»
Պ. Սէֆէրեան	»	»
Ժ. Վօնթիզիանօս եւ Ընկ.	»	»
Էմիլ Լաննըրան		Բէրա
Տէմէթրաքօբուլօ եղբ.ք եւ Ընկ.		»
Թ. Սուրէնեան Բէրա, Կ. Պոլիս, Ղալաթիա		
Պօն Մարշէ		Բէրա

եւն. եւն. եւն. 34 6—50

ԻԼԱՆ
(Խազինէի Խասսայի Շահանէ)

Խազինէի Խասսայի Շահանէ էճէ միւլքա խասս օլընմագտա օլան, եալըֆ, պաղչալը, գանարիա եէրի, ըֆօդ տանէլի վէ տահի Պէյլէր Պէյի էօհիւտէքինտէ օլան [illegible] րուսումինին օն սէքիզինճի [illegible] իթիպարէն [illegible] իհալէի էվվէլիյէսի իճրա գըլընմագ [illegible] Խազինէի Խասսայի [illegible] միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 1—3

Ֆի 15 Էյլուլ, սենէ 320

ԻԼԱՆ

Տրապիզոնըն Սիւրմէնէ գազասընա թապի [illegible] գըլըմէթինտէ [illegible] վէ օլ պապտա 29 մայըս 318 թարիխինտէ [illegible] 15 մայըս 318 թարիխլի [illegible] Սիւրմէնէ գազասընա [illegible] իլան օլունուր։

Առաջնակարգ Ընկերութիւն

Հոնկրուշագ

Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԵՇԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ Վ՚ՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Սոյն Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ։

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ շահաբաժնի մասնակցութեամբ եւ երաշխաւորեալ տոկոսի տոկերով, ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի ու մանչերու դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։

Կ'ԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԱՆԳԱՆ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՁԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԽԻՍՏ ԳՈՀԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ
Մեր գործակալը Տ. Գ. ՏԱՎԻՏՕ եւ Ընկ. Գավաֆեան խան, Թիւ 5, Ղալաթիա

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՈՐԴԻՔ Ն. ՊԱՌՆԱԳԵԱՆԻ
Պոլիս Պառնաքան խան

18 22—50

ՍԱԼԱՄԱՆՏՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Կեդրոնատեղի՝ ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ
Դրամագլուխ եւ պահեստ
ՖՐ. 7,500,000

Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով եւ սակերով հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, մթերանոցներ, գործարաններ, եւն., ինչպէս նաեւ անոնց պարունակութիւնը, Կ. Պոլսոյ եւ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ։

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան։

Ընդհանուր գործակալ
ՖՈՍԿՕԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Կալաթա Գարա Մուսթաֆա փողոց, թիւ 4

30 23—50

ՀԱԶԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԽԵՑՕՂԼԱՆ ՀԱԳԻԳ ԷՖՐԷՄ

Խեցօղլանի այս ջուրը ամէն կերպով գերազանց է Եւրոպայէ բերուած կարգ մը նոյն կարգի ջուրերէ որոնց բաղադրութիւնը յայտնի չէ, եւ որոնց համար այնքան չինծու գովեստներ կը կարդացուին։ Հագգը Էֆրէմ խեցօղլանը օսմ. ու օտար մասնագէտներու գնահատմանը եւ տաղեսպանական Մարհասիրին արտօնութեանը արժանացած է։ Անոր գործածութիւնը բնաւ ստամոքսի խանգարում առաջ չի բերեր, ինչպէս կ'ընեն խեցօղլանի միւս ջուրերը։ Խիստ օգտակար է հազի, ցնցղատապի, կուրծքի հարբուխներու, ինֆլուէնցայի եւ Թոքախտի առաջին շրջաններուն։ Կը գտնուի առաջնակարգ վաճառատուններու եւ դեղարաններու մէջ։ Գինն է հինգ ղրուշ։

24 21—50

ԲԱՂԴԱՏՈՐ ՄԱՅՐ ՄԸ

Նիհար, աղազուն, վատոյժ, հիւանդկախ տղաքը երբեք չէի սիրեր, մինչ կը փափաքէի գիրուկ, թմբլիկ, զուարթ, կայտառ տղաք մեծցնել։ Կատարելապէս համոզուած էի որ տղաքս այդպէս ուժեղ, կայտառ և կորովի զաւակներու արժանանալու և զանոնք ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ պաշտպանելու համար, անհրաժեշտ էր որդոյ հասակէն ուշադրութիւն ընել անոնց սրունքին սնունդին։ Հետեւաբար, երբ մեր անդրանիկ զաւակը վեց ամսու եղաւ, հետամուտ եղայ ամէնէն լաւ սնունդը գտնել ու անոր և բժշկի մը յանձնարարութեամբ սկսայ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնուցանել զայն։

Տղեկը մեծ ախորժով կ'ուտէր այս ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը և քանի ուտէր կը գիրնար, կ'ուժովնար ու կը կայտառնար։ Այսպէս քանի մը ամիս անցնելէ վերջ, երբ ակռայ հանելու ժամանակը եկաւ, սկսանք մտահոգ ըլլալ, կարծելով որ մեր զաւակն ալ ուրիշ տղոց յատուկ ակռայ հանելու ցաւերն ու փորձանքներն պիտի ունենայ, սակայն տղեկը առանց ոեւէ հիւանդութեան ակռան հանեց, խաղալով ցատկելով և շարունակեց աճիլ ու զօրանալ։

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով հինգ զաւակ մեծցուցի, երկու աղջիկ, երեք մանչ, փառք Աստուծոյ ամէնքն ալ 25—30 տարիքը հասած առանց բնաւ հիւանդանալու և բոլորն ալ երիտասարդներ եղան։ Հետեւաբար սրտանց կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով մեծցնեն իրենց զաւակները։

Բալըք Պազարի փողոց Թ. 17
ՍԱՐԿՈՒԻ ԺԱՆՆԻ

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններու ու նշանաւոր մթերանոցներուն մէջ։

1 6—10

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ

Ամէն ամիս երկու անգամ կը քալեն Լիվերփուլի եւ Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէռնիա	13900	[illegible]	559
[illegible]	18900	[illegible]	434
Լուքանիա	12950	[illegible]	3229
Քամփանիա	12950	[illegible]	2845
[illegible]	8345	[illegible]	2936
[illegible]	8128	[illegible]	2938
[illegible]	8120	[illegible]	3558
[illegible]	7392	[illegible]	318
[illegible]	7269	[illegible]	[illegible]

Դիմել առ ՃՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ Joly et Seagor

11—50

Մէյմանէթճի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Գարա Մուսթաֆա փողոց։ 14

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1310 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Քարաքէօյ, Եանի խան եւ կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մահմուտիէ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս Մ. Մ. Ի. Սաաօք եւ Ռոտիղի, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ գաբու Թիւ 10
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, կայարանի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Բահարիյէ, նաւակայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէա, Մոտա ճամբաբ.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարչի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Ղալաթիա, Մ. Էղիէն Բրէմէզի, Թէվէֆճէլ խան.
Բերա, Մահմուտիէ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսէ, Պէօյիւքտէրէ ճամբաբ, Թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Ռէսալ էֆ.
Բ. Սոմմարիվա, Բէնտիք։

17 *Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։* 30—50

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ՍՄԵՆԱԿՍՐԵՒՈՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ. Ը
Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին
Կը գործէ 82 կառավարութեանց հսկողութեան ներքեւ
1903 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքն է Ֆր. 1,827,000,000

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 812,711 ապահովագրեալ ունի որք կը կազմեն Ընկերութիւնը որոնց կը պատկանի բոլոր շահերն 1903ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը Ֆր. 27,670,882։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ տիեզերական բոլիսը մինչեւ հիմա ունեցածներու մէջ ամենէն աւելի անկշկանդ եւ շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ըլլայ զբաղման, ճամբորդութեան, մահուան տեղակներուն եւ պատճառին, անձնատուութեան եւ մինչեւ իսկ պատերազմի առթիւ։ Տիեզերական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխառութիւններ երեք տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ առանց յապաղելու ապահովագիրն հուզուի առնելու, այս փոխառութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ։ 30 օր պայմանաժամ իրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերջերին նշանակելու առանձնաշնորհում, յետոյ ապահովագիրները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով, մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւանց կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հուզուի առնելու ու վճար մնացած ապահովագիրները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայման ալ ունի, որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ընդհանուր-Բնիկ գործակալաց
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս Հուիթօլ խան
Վոյվոտա փողոց, Վիթօլ խոխան
Ղալաթիա

12—50 22

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՐՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զատ տեղ. պզդպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմ տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական եւ նշանդրամ ստացած բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններու մէջ։

Բերա
) 1. *Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին։*
) 2. *» » Կալաթա Սէրայի դիմաց։*

Կալաթա
) 1. *Սինկէր խան Թիւնէլի եաեւ։*
) 2. *Թրամվէյի կայարանին դիմաց։*

Պոլիս
) 1. *Սուլթան Համամ Թիւ 2։*
) 2. *Սուլթան Պայազիտ, Թրամվէյի կայարանին դիմաց Թիւ 13։*

Սկիւտար) *Զարըբ պազը, Թիւ 120։*

Դասերը եւ Նորագիւտութիւնները Հրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սուրփ պէյ Տիւզ օղլուի տունը։

16 33—50

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Դոմօ	1497	Կոզօ	1111	Մալթօ	724	Ռոզարիօ	136
Ալէքթօ	3607	[illegible]	1906	Կրոտօ	1195	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դորսօ	898	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3719	[illegible]	1735
Արիոսթօ	2277	[illegible]	[illegible]	Հինտուկօ	1581	[illegible]	[illegible]	Սիլվիօ	1198
Պասանօ	1822	[illegible]	967	[illegible]	[illegible]	Միլօ	1057	[illegible]	1203
Պորտոֆինօ	1264	[illegible]	1383	Հորաթիօ	3610	[illegible]	1735	Թասսօ	1323
Պրավօ	1076	[illegible]	1713	[illegible]	595	[illegible]	[illegible]	Թ. Ուիլսըն	1546
[illegible]	841	[illegible]	[illegible]	Իակօ	2354	[illegible]	1033	[illegible]	3327
[illegible]	448	[illegible]	1461	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1470
[illegible]	1371	[illegible]	1520	[illegible]	1010	[illegible]	4036	[illegible]	487
[illegible]	1337	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1053	[illegible]	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	[illegible]	924	[illegible]	2307	[illegible]	637	Վասար	1914
[illegible]	1694	[illegible]	1828	[illegible]	1700	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
[illegible]	[illegible]	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	[illegible]	229	[illegible]	2396
Օթէլլօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	[illegible]	2272	[illegible]	1663	[illegible]	[illegible]
Քլիօ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1613	Զէնօ	[illegible]
Գոլորատօ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հօս հասած է։

Լorե6ցo չօգնելու, Նուազագոյն Ուինկ։

Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

10 17—50

COMP. RUSS

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Սեպտեմբեր

Գշ. 14,27 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին առտու
Յարտանել, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։
Եշ. 16,29 Օտէսա ժամը 10ին առտու
Շբ. 18/1 Մէթէլիս, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։
11 Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։ 35—50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ Բօրտօի համար 200 Ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բօրտօի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ։

15 39—50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլի, Պօրտօյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք։

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	3000	Թիպս	2500
[illegible]	3000	Նէֆթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսա րիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օս անիր	[illegible]	Կասբընիր	1500
Մացիո[illegible]իս	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
13 Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

20 49—50

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1904 Սեպտ. 14 (Ն.Տ.) չորեքշաբթի օրէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 2 ժամփ. Առտ.	Թ. 34 Խառն Առտ.	Թ. 4 ժամփ. Առտ.	Թ. 6 ժամփ. Առտ.	Թ. 8 ժամփ. Առտ.	Թ. 10 ժամփ. Իրիկ.	Թ. 36 Խառն Իրիկ.	Թ. 12 ժամփ. Իրիկ.	Թ. 14 ժամփ. Իրիկ.	Թ. 16 ժամփ. Իրիկ.	Թ. 18 ժամփ. Առտ.	Թ. ժամփ. Առտ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քարաքէօյ Համուրջ	մկն.	11 48	12 40	2 27	3 40	4 29	5 53	7 40	9 20	10 14	11 10	12 10	
Հայտար Փաշա	ժմ.	12 8	1 —	2 47	4 —	4 49	6 13	8 —	9 40	10 34	11 30	12 30	
	մկն.	12 13	1 25	2 52	4 6	4 54	6 18	8 15	9 45	10 40	11 35	12 35	
Գըզըլ Թօբրագ	»	12 21	— —	3 —	4 14	5 2	6 26	8 25	9 53	10 48	11 43	12 43	
Ֆէնէր Եօլու	»	12 24	1 37	3 3	4 17	5 5	6 29	8 30	9 56	10 52	11 46	12 46	
Կէօզ Թէփէ	»	12 28	— —	3 7	4 21	5 9	6 33	8 36	10 —	10 56	11 50	12 50	
Էրէնքէօյ	»	12 31	1 46	3 10	4 24	5 12	6 36	8 39	10 3	10 59	11 53	12 53	
Պոսթանճըք	»	12 33	1 48	3 12		5 14	6 38	8 41	10 5	11 1	11 55	12 55	
Մալթէփէ	»	12 40	1 59	3 1[illegible]		5 20	6 45	8 51	10 11	11 7	12 2	1 1	
Քարթալ	»	12 49	2 13	3 27		5 2[illegible]	6 53	9 4	10 20	11 15	12 10	1 9	
Բէնտիք	ժմ.	1 1	2 27	3 37		5 38	7 3	9 19	10 30	11 25	12 20	1 19	
	մկն.	1 9	2 37	3 44		5 45	7 10	9 29	10 37	11 32	12 2[illegible]	1 26	
Թուզլա	»	Այս կառախումբը 1904 սեպտ. 14էն սկսեալ կ'երթեւեկէ	2 45					9 40					
Կէյպզէ	»		3 6					10 1					
Տիլ Իսքէլէսի	»		3 28					10 24					
Թավշանճըլ	»		3 50					10 48					
Հէրէքէ	»		4 —					10 58					
Եարըմճա	»		4 16					11 17					
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»		4 3[illegible]					11 39					
Տէրինճէ	»		4 49					11 51					
Իզմիտ	ժմ.		4 59					12 2					
	մկն.		5 13					12 18					
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»		5 38										
Սափանճա	»		6 11										
Համիտիէ	»		6 35										
Կէյվէ	»		6 59										
Աք Հիսար	»		7 42										
Մէքէճէ	»		8 [illegible]										
Լէֆքէ	»		8 33										
Վէզիր Խան	»		8 57										
Պիլէճիք	ժմ.		9 32										
	մկն.		10 12										
Քարաքէօյ	»		10 24										
Պոզիւյիւք	»		11 32										
Ին Էօնիւ	»		12 13										
Չուքուր Հիսար	»		1 19										
Էսկի Շէհիր	ժմ.		1 29										
			2 7										
			Իրիկ.										

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 ժամփ. Առտ.	Թ. 3 ժամփ. Առտ.	Թ. 5 ժամփ. Առտ.	Թ. 7 ժամփ. Իրիկ.	Թ. 31 Խառն Առտ.	Թ. 9 ժամփ. Իրիկ.	Թ. 11 ժամփ. Առտ.	Թ. 13 ժամփ. Առտ.	Թ. 15 ժամփ. Առտ.	Թ. 33 Խառն Առտ.	Թ. 17 ժամփ. Առտ.	Թ. ժամփ. Իրիկ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Էսկի Շէհիր	մկն.	Այս կառախումբը 1904 սեպտ. 14էն սկսեալ կ'երթեւեկէ									10 40		
Չուքուր Հիսար	»										11 16		
Ին Էօնիւ	»										11 49		
Պոզիւյիւք	»										12 24		
Քարաքէօյ	»										1 —		
Պիլէճիք	ժմ.										1 50		
	մկն.										2 2		
Վէզիր Խան	»										2 38		
Լէֆքէ	»										3 13		
Մէքէճէ	»										3 45		
Աք Հիսար	»										4 11		
Կէյվէ	»										4 34		
Համիտիէ	»										5 [illegible]		
Սափանճա	»										5 45		
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»										6 10		
Իզմիտ	ժմ.										6 41		
	մկն.					12 —					7 6		
Տէրինճէ	»					12 18					7 21		
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»					12 29					7 30		
Եարըմճա	»					12 41					7 42		
Հէրէքէ	»					1 8					8 6		
Թավշանճըլ	»					1 19					8 16		
Տիլ Իսքէլէսի	»					1 33					8 26		
Կէյպզէ	»					2 3					8 55		
Թուզլա	»					2 24					9 17		
Բէնտիք	ժմ.					2 44					9 39		
	մկն.	11 58	12 53	1 56	2 38	2 58		4 42	6 15	7 47	9 50	11 32	
Քարթալ	»	12 6	1 2	2 4	2 46	3 9		4 50	6 24	7 55	10 2	11 40	
Մալթէփէ	»	12 16	1 12	2 15	2 56	3 25		5 —	6 35	8 5	10 18	11 52	
Պոսթանճըք	»	12 24	1 20	2 23	3 4	3 37		5 8	6 46	8 13	10 31	12 1	
Էրէնքէօյ	»	12 31	1 27	2 32	3 11	3 48	4 34	5 15	6 55	8 20	10 41	12 8	
Կէօզ Թէփէ	»	12 35	1 31	2 36	3 15	— —	4 38	5 19	6 59	8 24	— —	12 12	
Ֆէնէր Եօլու	»	12 39	1 36	2 40	3 19	— —	4 42	6 23	7 4	8 29	10 51	12 17	
Գըզըլ Թօփրաք	»	12 42	1 39	2 43	3 22	— —	4 45	5 26	7 8	8 32	— —	12 21	
Հայտար Փաշա	ժմ.	12 49	1 46	2 50	3 29	4 5	4 52	5 33	7 15	8 39	11 —	12 28	
	մկն.	12 54	1 51	2 55	3 34	4 15	4 57	5 38	7 24	8 54	11 20	12 35	
Քարաքէօյ Համուրջ	ժմ.	1 14	2 11	3 15	3 54	4 35	5 17	5 58	7 44	9 4	11 40	12 55	
											Իրիկ.		

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ